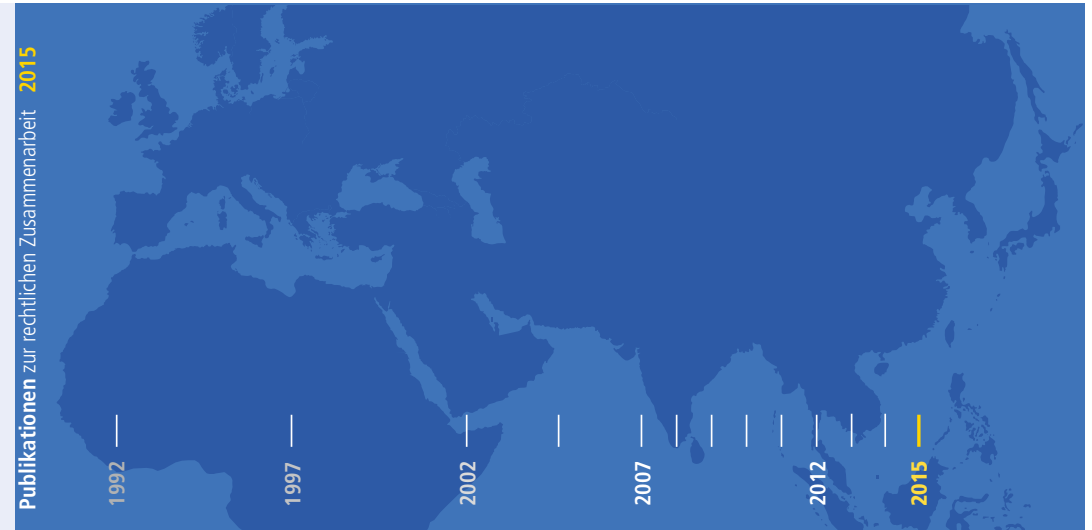

**Билтен за судската практика
на Европскиот суд за човекови
права**

IRZ

издаден од
Бирото за застапување на
Република Македонија пред ЕСЧП
и
Германската фондација за
меѓународна правна соработка,
регистрир. здруж (ИРЗ)

БИЛТЕН ЗА СУДСКАТА ПРАКТИКА НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

Издавач:

МАКАВЕЈ Скопје, 2015 година

Превод на македонски јазик: Наташа Андреевска-Томовска, дипломиран толкувач по германски и англиски јазик при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, Скопје.

Правна лектура на преводот: Д-р Александар Љ. Спасов, дипломиран правник (асистент на Правниот факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје).

Редакциска координација на македонското издание: Д-р Штефан Пирнер, адвокат и м-р Костадин Богданов, В.Д. Директор на Бирото за застапување на РМ пред ЕСЧП – Владин Агент.

Редакциска соработка на македонското издание: Драгана Радисавлевиќ, дипломиран правник со положен правосуден испит и Дана Трајчев-Божиќ, В.А., студии по медиуми и комуникации.

Преводот на овој Билтен на македонски јазик, како и печатењето на оваа публикација се овозможени од страна на Германската фондација за меѓународна правна соработка, регистрирано здружение (ИРЗ) со средства од германскиот придонес кон Пактот за стабилност на Југоисточна Европа.

***Почитувани колеги и колешки,
драги читатели,***

Во свои раце го држите првиот билтен посветен на судската пракса на Европскиот суд за човекови права, кој ќе се издава во соработка меѓу г-н Костадин Богданов, владин агент и директор на Бирото за застапување на Македонија пред ЕСЧП, и Германската фондација за меѓународна правна соработка (ИРЗ). Затоа издавачите накратко ќе образложат која е целта на оваа нова публикација и причината за нејзиното заедничко издавање.

Значењето на ЕКЧП првенствено за националните органи и судови

Европската конвенција за човекови права се разви во значаен инструмент за заштита на правата во државите-членки на Советот на Европа. Како резултат на тоа, судската пракса на Европскиот суд за човекови права се претвори во важна насока за заедничкиот стремеж на сите држави членки на Советот на Европа за избегнување на повреди на човековите права. Пресудите на Судот во Стразбур се донесени во поединечни случаи што се однесуваат на определени држави. Истовремено тие демонстрираат и начела кои треба да ги почитуваат сите држави-членки на Советот на Европа. Во случајов под „држави“ не се подразбираат само владите, туку и сите што работат во различните државни органи, а тоа пред сè се однесува на различните управи и на судиите во сите државни судови. Токму за нив пресудите на ЕСЧП се значаен ориентир. Од една страна тие помагаат при толкувањето на националните прописи, а од друга страна обврска на националните судови е да ги познаваат и да ги почитуваат пресудите на Судот од Стразбур.

Издавачите на овој билтен

Затоа информациите за оваа судска пракса претставуваат задача што е во интерес како на поединечните држави така и на сите држави-членки на Советот на Европа. Меѓутоа тие претставуваат и значајна точка во рамките на меѓународната правна соработка. Имајќи го тоа предвид станува јасна и соработката меѓу македонскиот владин агент пред Судот во Стразбур и Германската фондација за меѓународна правна соработка, регистрир. здруж. (ИРЗ).

Владиниот агент

Владиниот агент раководи со Бирото за застапување на Република Македонија пред Европскиот суд за човекови права, кое што претставува орган на државната управа во состав на Министерството за правда кој ги врши работите што се однесуваат на застапувањето и постапувањето на Република Македонија пред Европскиот суд за човекови права. Покрај тоа што непосредно ја застапува Република Македонија во постапките пред Судот, Бирото е исто така надлежно за врши постојана анализа на пресудите и праксата на Судот по однос на заштитата на човековите права и слободи загарантирани со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и за тоа ги известува домашните судови и државните органи, да изготвува препораки за можни постапувања на домашните судови и државните органи заради извршување на одлуките на Судот во случај на констатирана повреда на Конвенцијата од страна на домашните судови и државни органи, да се грижи за обезбедување на усогласеност на домашното законодавство со стандардите на Конвенцијата и праксата на Судот како и да соработува со Академијата за обука на судии и јавни обвинители и нивни заменици, во постојаната едукација на судиите, јавните обвинители, адвокатите и другите правни професии, заради извршување на пресудите и примена на праксата на Судот како извор на право.

ИРЗ

ИРЗ е основана во 1992 година на иницијатива на тогашниот сојузен министер за правда д-р Клаус Кинкел со цел, по налог на владата на Сојузна Република Германија да ги поддржи поранешните социјалистички држави во транзиција при преуредувањето на нивниот правен систем. Таа е активна во областа на законодавните советувања, обуката на правниците, како и издавањето на правни публикации. Моментално ИРЗ е активна во скоро 30 држави, меѓу кои се и некои држави во Азија и Северна Африка. Во Југоисточна Европа дејствува од 2000 година со средства на Министерството за надворешни работи на СР Германија како дел од германскиот придонес кон Пактот за стабилност за Југоисточна Европа. Во тие рамки ИРЗ во Македонија има голем број допирни точки со дејноста на владиниот агент.

Од една страна, ИРЗ веќе четврта година по ред го издава списанието „Европско право“, во кое исто така има рубрика „Европските човекови права и судската пракса на ЕСЧП“. (Сите изданија на ова списание можете да ги

најдете на интернет на www.evropskopravo.info и да ги преземете како ПДФ-документ во полето „Download“ на веб-страницата на ИРЗ www.irz.de. За читателите од германското говорно подрачје таму може да се најдат и скратени верзии на списанието на германски јазик. Тие ги содржат предговорот, содржината и резимеата од секоја статија, така што и без познавање на македонскиот јазик може да се добие слика за содржината на списанието и неговиот развој). Од друга страна, ИРЗ веќе неколку години соработува со Одделот за јавни информации и за публикации за судската пракса при Судот во Стразбур при објавувањето на публикации во врска со ЕКЧП и судската пракса на ЕСЧП на различните јазици во Југоисточна Европа. На почетокот на 2015 година и во информативната белешка за судската пракса на Судот оваа соработка беше оценета како добар пример за поддршка на работата на Судот. (Извештајот од информативната белешка може да се преземе на страницата на ИРЗ на <http://irz.de/en/macedonia>.) И во Македонија ИРЗ има долга традиција во областа на ЕКЧП. Покрај тоа, таа има стекнато богати искуства во соработката со македонските судии и јавни обвинители. За оваа група слушатели од 2007 година во соработка со Академијата за судии и јавни обвинители редовно одржува семинари на различни теми.

Содржина и цел на овој билтен

По ваквиот вовед на издавачите не е потребно дополнително образложение за тоа зошто тие се одлучија во иднина на редовни временски растојанија да ја информираат македонската правничка и општа јавност за судската пракса на Судот во Стразбур и за други актуелни теми во врска со ЕКЧП.

Тоа ќе се случува во форма на билтен на македонски јазик, кој во концизна форма првенствено ќе известува за теми што се значајни за развојот на македонското право. Билтенот пред сè ќе се дистрибуира во електронска форма. На тој начин ќе се создаде актуелен медиум што ќе известува без одлагање и ќе биде бесплатен за адресатите.

Првиот број се состои исклучиво од пресуди на ЕСЧП. Меѓутоа, за идните броеви читателите ќе бидат најсрдечно поканети да достават и свои придонеси. Тоа може да бидат кратки научни придонеси на теми во врска со ЕКЧП, коментари на пресуди на ЕСЧП, но и извештаи за одржани настани на теми од областа на човековите права или прикази на публикации на вакви теми.

Срдечни зборови на благодарност

Издавачите на овој билтен, македонскиот владин агент Костадин Богданов и германската ИРЗ би сакале да ја искористат можноста да им се заблагодарат на оние што ја овозможуваат нивната дејност, а со тоа, во крајна линија, и издавањето на овој билтен.

На страната на владиниот агент тоа се вработените во Бирото за застапување на Република Македонија пред Европскиот суд за човекови права кои што несебично се залагаат и посветено работат на промовирање на судската пракса и принципите на Европскиот суд за човекови права во Република Македонија и едукација на судиите и јавните обвинители во оваа област.

Проектната област на ИРЗ за Македонија, од една страна, би сакала најсрдечно да му се заблагодари на Министерството за надворешни работи на СР Германија. Веќе една и пол деценија со средства од германскиот придонес кон Пактот за стабилност на Југоисточна Европа тоа ја овозможува дејноста на ИРЗ во Македонија и успешната соработка со тамошните партнери. Од друга страна, благодарноста ја упатуваме до германското Сојузно министерство за правда и за заштита на потрошувачите (BMJV) за поддршката на ИРЗ и на нејзината работа во Југоисточна Европа. На лице место, во Скопје, срдечни зборови на благодарност упатуваме и до германската амбасадорка д-р Кристине Д. Алтхаузер и до сите нејзини претходници, кои заедно со вработените во Германската амбасада внимателно и конструктивно ја следеа и ја следат работата на ИРЗ во Македонија.

Г-н Костадин Богданов

Владин агент и директор на Бирото за застапување на Македонија пред ЕСЧП

Д-р Штефан Пирнер

Раководител на проектната област Босна и Херцеговина, Македонија, Црна Гора и Србија при ИРЗ

Почитувани колеги и колешки судии,

Во оваа прилика би сакала срдечно да го поздравам новиот проект за издавање на Билтенот на судската пракса на Европскиот суд за човекови права, чиешто издавање е иницирано од страна на Германската фондација за меѓународна правна соработка (ИРЗ) и Бирото за застапување на Македонија пред ЕСЧП.

Како што е познато, на 10 април 1997 година Република Македонија ја ратификуваше Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи. Оттогаш, низ изминативе речиси две децении сведоци сме на сè поголемиот развој на судската пракса на Судот во Стразбур во однос на нашата држава. Големиот број апликации, како и зголемениот број пресуди на Судот низ кои се адресираат бројни прашања врзани за толкувањето и примената на домашното право, но пред сè во контекст на толкувањето и примената на Конвенциските одредби и стандарди од страна на домашните судови сè повеќе ја наметнуваат потребата за засилено и континуирано следење и инкорпорирање на истите низ процесот на правораздавањето во Република Македонија.

Дотолку повеќе, Европската конвенција за човекови права како меѓународен договор и Протоколите кон неа согласно член 118 од Уставот претставува составен дел од внатрешниот правен поредок на државата и истите може да се сметаат и како извор на правото, врз кој треба да почиваат сите одлуки на домашните судови. Поаѓајќи од тоа дека Конвенцијата е оживотворена и нејзината суштина се изразува преку толкувањата на истата содржани во пресудите и одлуките на ЕСЧП, а во согласност со динамичниот и еволутивен пристап во нејзиното толкување, како неминовна се јавува потребата македонските судии од сите инстанци посветено и постојано да ги следат новите трендови и промени во развојот на праксата на ЕСЧП во областите и по прашањата кои тие ги третираат во нивното секојдневно работење. Со тоа, тие би биле во чекор со најновите становишта заземени од страна на Судот по одделни прашања и би можеле истите да ги земат предвид сериозно при нивното постапување на национално ниво, со тоа придонесувајќи кон промптно анулирање на можните идни повреди на правата и слободите загарантирани со Конвенцијата и намалување на бројот

на апликации и пресуди на ЕСЧП во кои би била констатирана евентуална повреда на Конвенцијата од страна на Република Македонија. Токму на овој начин македонските судии, како крајни арбитри во разрешувањето на конфликтните ситуации и носители на заштитата на човековите права, ќе одиграат суштинска улога во усогласувањето на домашната судска пракса со принципите и стандардите на Конвенцијата и становиштата на Судот вообличени низ неговата богата и разновидна судска пракса.

Македонските судии веќе направија бројни напори да бидат во дослух со јуриспруденцијата на ЕСЧП, како најефикасен механизам за заштита на човековите права, и да ги почитуваат воспоставените правила и стандарди во неговите пресуди против Република Македонија, со цел да се избегне повторувањето на истите повреди, да се обезбедат гаранции за заштита на човековите права загарантирани со Конвенцијата и со Уставот на државата, како и да се поврати угледот во домашните судови како стожери на системот на владеење на правото. Сепак, свесни сме за потребата од континуирано усовршување, но и надоградување на нашите позитивни искуства во оваа насока.

Истовремено, видлив беше недостатокот на средства кои ќе овозможат приближување на праксата на Судот до македонските судии на начин кој е лесно достапен за нив. Токму затоа издавањето на овој Билтен на судската пракса на ЕСЧП, кој истовремено ќе обработува и теми врзани за Конвенцијата и функционирањето Судот во Стразбур ќе овозможи значително проширување на познавањата на Конвенцијата и судската пракса кај нашите судии, како и периодично споделување на информации во оваа област, со што ќе се олесни и потпомогне и националната имплементација на ЕКЧП од страна на судовите во Република Македонија. Не помалку значајно е дека доколку постои интерес за тоа и нашите судии ќе имаат можност да учествуваат со нивни трудови и анализи во обликувањето на идните изданија на овој значаен правен Билтен, со кој се пополнува голема празнина во однос на објавувањето на ваков вид експертски публикации.

Врз основа на сево ова, би сакала уште еднаш да се заблагодарам за иницијативата за издавање на Билтенот преземена од страна на ИПЗ, да ја изразам мојата целосна поддршка на истиот, како и да Ве повикам сите Вас, почитувани колеги, преку користење на овој Билтен како средство за приближување на Конвенциското право и пракса и аплицирање на

стекнатите знаења во Вашата судница да придонесете кон усогласување на домашната судска пракса со европските стандарди во сферата на човековите права.

Г-ѓа Лидија Неделкова

Претседателка на Врховниот суд на Република Македонија

Содржина

Предговор на издавачите	1
Предговор на г-ѓа Лидија Неделкова, Претседателка на Врховниот суд на Република Македонија	5

I. ПОНОВИ ПРЕСУДИ НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

<i>Атајкаја (Ataykaya) против Турција</i> - А. бр. 50275/08 Пресуда од 22.7.2014 година [Оддел II]	11
<i>Анџело Георгиев (Anzhelo Georgiev) и други против Бугарија</i> - А. бр. 51284/09 Пресуда од 30.9.2014 година [Оддел IV]	14
<i>Лиапин (Lyapin) против Русија</i> - А. бр. 46956/09 Пресуда од 24.7.2014 година [Оддел I]	15
<i>Еререн (Ereren) против Германија</i> - А. бр. 67522/09 Пресуда од 6.11.2014 година [Оддел V]	17
<i>Лисејтцева и Маслов (Liseytseva and Maslov) против Русија</i> - А. бр. 39483/05 и 40527/10 Пресуда од 9.10.2014 година [Оддел I]	19
<i>Хорнкасл (Horncastle) и други против Обединетото Кралство</i> - А. бр. 4184/10 Пресуда од 16.12.2014 година [Оддел IV]	22
<i>Бајтар (Baytar) против Турција</i> - А. бр. 45440/04 Пресуда од 14.10.2014 година [Оддел II]	25
<i>Цветелин Петков (Tsvetelin Petkov) против Бугарија</i> - А. бр. 2641/06 Пресуда од 15.7.2014 година [Оддел IV]	26
<i>Хамалаинен (Hämäläinen) против Финска</i> - А. бр. 37359/09 Пресуда од 16.7.2014 година [ГС]	28
<i>Џемиук (Dzemyuk) против Украина</i> - А. бр. 42488/02 Пресуда од 4.9.2014 година [Оддел V]	31
<i>Аксел Шпрингер АД (Axel Springer AG) против Германија (бр. 2)</i> - А. бр. 48311/10 Пресуда од 10.7.2014 година [Оддел V]	32

<i>Матуз (Matúz) против Унгарија</i> - А. бр. 73571/10 Пресуда од 21.10.2014 година [Оддел II]	34
<i>Couderc and Hachette Filipacchi Associés v. France</i> - А. бр. 40454/07 Пресуда од 12.6.2014 година [Оддел V]	36
<i>А. Б. (Бедат)(A.B. (Bedat)) против Швајцарија</i> - А. бр. 56925/08 Пресуда од 1.7.2014 година [Оддел II]	37
<i>Навални и Јашин (Navalnyu and Yashin)против Русија</i> - А. бр. 76204/11 Пресуда од 4.12.2014 година [Оддел I]	38
<i>Абуфада (Aboufadda) против Франција</i> - А. бр. 28457/10 Одлука од 4.11.2014 година [Оддел V]	39
<i>Лаки Дев (Lucky Dev) против Шведска</i> - А. бр. 7356/10 Пресуда од 27.11.2014 година [Оддел V]	42

II. ПОСТАРИ ЗНАЧАЈНИ ПРЕСУДИ НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

<i>Случај Гуцанови (Case of Gutsanovi) против Бугарија</i> - А. бр. 34529/10 Пресуда од 15 октомври 2013 година	44
---	----

III. ПРЕСУДИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

<i>III.1 Китановски против РМ</i> - А. бр. 15191/12 (пресуда на ЕСЧП од 15 јануари 2015 година)	50
<i>III.2 Митови против РМ</i> - А. бр. 53565/13 (пресуда на ЕСЧП од 16 април 2015 година)	57
<i>III.3 Митриновски против РМ</i> - А. бр. 6899/12 (пресуда на ЕСЧП од 30 април 2015 година)	61

I. ПОНОВИ ПРЕСУДИ НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ЧЛЕН 2

Употреба на сила

Фатални повреди предизвикани од лименка со солзавец испукана од страна на припадник на безбедносните сили кој носел фантомка: повреда

Атајкаја (Ataykaya) против Турција - А. бр. 50275/08

Пресуда од 22.7.2014 година [Оддел II]

Факти – Во март 2006 година, кога го напуштал своето работно место, синот на жалителот се нашол среде протест и бил удрен во главата со една од неколкуте лименки со солзавец што биле испукани од страна на безбедносните сили. Починал по неколку минути. Биле спроведени административни и кривични истраги, но не успеале да го идентификуваат лицето што го испукало фаталниот истрел.

Право – Член 2 (*материјални и процесни аспекти*):

Било утврдено, без какво било сомнение, дека припадник на безбедносните сили пукал во синот на жалителот со употреба на фрлач на лименки со солзавец, при што го ранил во главата и ја предизвикал неговата смрт. Била отворена истрага што следувала по жалбата која била поднесена од страна на жалителот во март 2006 година, но таа била проблематична од неколку аспекти. Прво, полициските и административните истраги не успеале да го идентификуваат – и, според тоа, да го испрашаат – припадникот на безбедносните сили што го истрелал фаталниот истрел, поради тоа што неговото лице било маскирано со фантомка. Ниту истражните органи не биле во состојба со некаква сигурност да утврдат колку припадници на полицијата биле овластени да го користат овој вид на оружје во времето на инцидентот. Понатаму, обвинителството начелно испрашало неколку припадници на безбедносните сили, а имало и недостиг од соработка од страна на полицијата со обвинителството кое било одговорно за истрагата; ова било особено необјасниво ако се земе предвид дека единствената цел

на јавниот обвинител била да добие официјална информација од државна институција. Како директна последица на одлуката да носат фантомки, полициските службеници кои биле одговорни за истрелите добиле ефективен имунитет во однос на обвинението. Поради фантомките, невозможно било за очевидците да го идентификуваат полицискиот службеник кој пукал во синот на жалителот, и невозможно било да се испрашаат, како сведоци или осомничени, сите службеници кои користеле фрлачи на лименки со солзавец. Самиот факт што, поради фантомките, очевидците не биле во можност да го препознаат службеникот кој бил одговорен за фаталниот истрел сам по себе бил проблематичен. Кога надлежните национални власти распоредиле маскирани полициски службеници да го одржуваат јавниот ред или да извршат апсење, од тие службеници било побарано да покажат знак за распознавање – како што е број за идентификација – што, зачувувајќи ја нивната анонимност, би овозможил тие да се идентификуваат за распит доколку подоцна биде доведено во прашање спроведувањето на операцијата. Па, така, домашните власти намерно создале ситуација на неказливост која го спречувала идентификувањето на службениците кои биле осомничени за испукување на лименките со солзавец без потребното внимание, утврдувањето на одговорностите на повисоките службеници и спроведувањето на ефикасна истрага. Покрај тоа, вознемирувало тоа што никаква информација за инцидентот што ја предизвикал смртта на синот на жалителот не била вклучена во полициските записници. Немало никаков напредок во истрагата во првата година по инцидентот. Обидите на обвинителот да се идентификуваат полициските службеници кои ги испукале лименките со солзавец не биле натамошно проследени, или биле проследени само делумно или со неприфатливо задоцнување. Покрај тоа, обвинителството задоцнило со распитот на жалителот, на неколкуте полициски службеници чиј идентитет им бил соопштен и на очевидците. Покрај тоа, самиот факт дека не биле преземени соодветни чекори за намалување на ризикот од тајно договарање довел до значителни пропусти во адекватното водење на истрагата.

Понатаму, и покрај барањето на жалителот, не бил наложен експертски извештај со цел да се утврди начинот на кој бил испукаан истрелот, особено поради тоа што се чинело дека тој бил испукаан директно и во права линија, а не од агол насочен нагоре, и не можел да се смета за соодветно дејствие од страна на полицијата. Во тоа време, турското право не содржело посебни

одредби за регулирање на употребата на несмртоносни оружја, како што се лименките со солзавец, за време на демонстрации или упатства за нивно користење. Би можело да се заклучи дека полициските службеници уживале поголема автономија за преземање дејствија и им биле дадени повеќе можности за преземање на непромислено дејствие отколку во случај кога тие би имале можност за соодветен тренинг и упатства. Таквата состојба не го обезбедувала нивото на заштитана правото на живот „со закон“, што се барало во модерните демократски општества во Европа. Оттука произлегувало дека на домашно ниво не била спроведена никаква значајна истрага со која би можеле да се утврдат околностите околу смртта на синот на жалителот и дека владата не покажала во доволна мера дека употребата на смртоносна сила против синот на жалителот била апсолутно неопходна и пропорционална. Истото важело и за фазите на планирање и контрола на операцијата; владата не доставила никаков доказ кој би покажал дека полицијата презела соодветна грижа за да осигури дека секаков ризик по животот бил сведен на минимум. Понатаму, во поглед на нивната позитивна обврска во согласност со првата реченица од членот 2 став 1 да воведат соодветна законодавна и административна рамка, турските власти не направиле сè што разумно би можело да се очекува од нив, за да им го овозможат потребното ниво на гаранции на граѓаните, а особено на оние против кои била употребена потенцијално смртоносна сила, и да го спречат реалниот и непосредниот ризик по животот што најверојатно се подразбирал во полициските операции за задушување на насилни демонстрации. Имајќи го предвид горенаведеното, не било утврдено дека употребата на сила на која бил подложен синот на жалителот не го надминала тоа што било апсолутно неопходно. Исто така, истрагата не била ефективна.

Член 46:

- (а) *Општи мерки*– Што се однесува до општите мерки што државата требало да ги усвои при извршувањето на актуелната пресуда, повредата на правото на живот на синот на жалителот, што е загарантирано со членот 2 од Конвенцијата, повторно произлегла заради недостиг од гаранции со кои би се обезбедила правилна употреба на лименките со солзавец. Како последица од ова, Судот ја нагласил потребата за зајакнување на овие гаранции без натамошно одлагање, со цел да се намали ризикот од смрт и повреда што е поврзан со употребата на лименките со солзавец. Во тој поглед, сè

додека турскиот систем не ги почитувал условите на Конвенцијата, несоодветното користење на ваквите потенцијално смртоносни оружја за време на демонстрации најверојатно би повлекло повреди слични на оние што се утврдени во овој случај.

- (б) *Поединечни мерки*– Што се однесува до поединечните мерки, со оглед на тоа што досието на истрагата сè уште било отворено на домашно ниво и земајќи ги предвид документите со кои располагал, Судот сметал дека требало да бидат преземени нови истражни мерки под надзор на Комитетот на министри. Поточно, мерките побарани од страна на домашните власти со цел да се спречи неказнивоста требало да вклучуваат ефективна кривична истрага насочена кон идентификувањето и, ако било соодветно, казнувањето на оние лица што биле одговорни за смртта на синот на жалителот.

Член 41: 65.000 евра за нематеријална штета; барањето за надомест на материјална штета е одбиено.

ЧЛЕН 3

Нечовечко или понижувачко постапување

Употреба на оружје со електрично празнење (парализатори) за време на полициската рација во канцелариите на компанијата: повреда

Анџело Георгиев (Anzhelo Georgiev) и други против Бугарија - А. бр. 51284/09

Пресуда од 30.9.2014 година [Оддел IV]

Факти - Маскирани полициски службеници извршиле рација во канцелариите каде што работеле жалителите. За време на операцијата тие употребувале оружје со електрично празнење со контакт, наводно за да се справат со отпорот кој го пружале жалителите и да ги спречат да не ги уништат доказите. Како резултат на тоа дел од жалителите се здобиле со изгореници. Прелиминарната истрага на тврдењата на жалителите завршила

со одлука на воениот обвинител да неповеде кривична постапка против засегнатите полициски службеници.

Право - Член 3: Познато е дека употребата на електрошок со контакт (познато и како начин на предизвикување на шок) предизвикува интензивна болка и привремено онеспособување. Во тоа време во бугарскиот закон недостасувале конкретни одредби за употребата на уреди кои предизвикуваат електрошок од страна на полицијата, која не била обучена да ги употребува. Судот забележал дека Комитетот за спречување на тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување (КСТ) во својот 20^{ти} Општ извештај изразил голема воздржаност во врска со употребата на оружје со електрично празнење со контакт. Соодветно обучените службеници задолжени за спроведување на законот располагале со многу други техники за контролирање кога биле во непосредна близина на лице кое требало да се имобилизира. Со оглед на неуспехот на прелиминарната истрага за детално утврдување на точните околности на инцидентот и целосно одговарање за употребата на сила во наводната мера и вид, владата не успеала да се ослободи од товарот да докаже дека верзијата на жалителите за настаните е погрешна ниту да обезбеди убедливи аргументи кои би го оправдале степенот на сила кој бил употребен. Според тоа имало повреда и на материјалните и на процесните аспекти на членот 3.

Заклучок: повреди (едногласно).

Член 41: 2.500 евра за нематеријална штета на секој жалител чија жалба била прогласена за допуштена.

Ефективна истрага

Повторен неуспех на истражната комисија да отвори кривичен случај во врска со кредибилни тврдења за нечовечко постапување од страна на полицијата: повреда

Лиупин (Lyupin) против Русија - А. бр. 46956/09

Пресуда од 24.7.2014 година [Оддел I]

Факти - Во април 2008 година жалителот бил уапсен во врска со истрага на низа кражби. Тој тврди дека додека бил во полициски притвор устата му

била затната со парче ткаенина, бил врзан со јаже, удиран, клоцан и подложуван на електро-шокови скоро 12 часа. Иако истражната комисија спровела прелиминарна истрага за неговите повреди, постојано

одбивала да отвори кривичен случај кој би им овозможил на истражителите да ги употребат сите достапни истражни мерки. Жалбата на жалителот против десеттото одбивање на комисијата од декември 2009 година била одбиена од страна на домашните судови кои сметале дека прелиминарната истрага била темелна, а одлуката законска и разумна.

Право - Член 3

(а) *Материјален аспект* - Жалителот претрпел разни акти на физичко насилство кои му предизвикале интензивно физичко и ментално страдање. За да го подложат на електро-шокови и да го врзат во положба која предизвикува болка потребна била определена подготовка и знаење на дел од полициските службеници кои намерно примениле такво постапување за да извлечат признание. Таквото постапување било еднакво на мачење.

Заклучок: повреда (едногласно).

(б) *Процесен аспект* - Прелиминарната истрага служела како првична фаза во справувањето со кривичната пријава во согласност со рускиот закон за кривичната постапка. Истрагата морала да се спроведе брзо и, ако откриела елементи на кривично дело, ќе следело отворање на кривичен случај и кривична истрага. Но во случајот на жалителот поради постојаното одбивање да се отвори кривичен случај во период од 20 месеци и покрај кредибилните медицински докази кои ги поткрепувале тврдењата на жалителот за нечовечкото постапување, истражната комисија никогаш не повела „прелиминарна истрага“ во врска со жалбата на жалителот, односно целосна кривична истрага во која би се примениле целокупните истражни мерки. Како резултат на тоа, полициските службеници кои можеле да ги разјаснат настаните никогаш не биле сослушани како сведоци, подложени на кривична одговорност за лажно сведочење или за одбивање за сведочење и не било можно да се направи соочување или да се постројат осомничените за препознавање.

„Прелиминарната истрага“ сама по себе не била доволна за да ги утврди фактите и да доведе до казнување на оние кои биле одговорни, поради тоа

што отворањето на кривичниот случај и на кривичната истрага претставувале предуслови за покренување на обвиненија кои потоа биле испитани од суд. Судот, кој се соочувал со бројни случаи од овој тип против Русија, требало да извлече посилни заклучоци од самиот факт што истражните власти одбивале да отворат кривична истрага за кредибилни тврдења за сериозно нечовечко постапување во полициски притвор.

Неуспехот на истражната комисија да ја изврши должноста за спроведување на ефективна истрага не бил поправен од страна на домашните судови кои ги ревидирале нејзините одлуки. Во првата група на постапки тие одбиле да спроведат судска ревизија врз основа на фактот дека кривичните постапки против жалителот сè уште биле во тек. Во друга група на постапки нивната одлука не била извршена од страна на истражната комисија, што значело дека недостатокот кој го забележале судовите продолжил да се појавува во седумте последователни одлуки на комисијата во текот на наредната година. Конечно, домашниот суд, без да изврши никакво независно испитување, ја поддржал одлуката на истражната комисија да не отвори кривичен случај. Според тоа имало повреда на процесниот аспект на членот 3.

Заклучок: повреда (едногласно).

Член 41: 45.000 евра за нематеријална штета

ЧЛЕН 5

Член 5, став 3

Должина на притворот пред судењето

Притвор пред судењето подолг од пет години поради тешкотии при прибавување докази од странство: нема повреда

Еререн (Ereren) против Германија - А. бр. 67522/09

Пресуда од 6.11.2014 година [Оддел V]

Факти - Жалителот бил уапсен во Германија во април 2007 година за поседување фалсификувани документи за лична идентификација. Тој останал во притвор и, по понатамошни истраги, бил задржан поради

сомневање за терористички напади кои биле извршени во Турција. Притворот постојано му бил продолжуван со објаснување дека постоела опасност да врши тајно договарање и да се даде во бегство, поради тоа што немал постојано живеалиште во Германија. Во септември 2011 година апелацискиот суд го осудил за две дела на убиство и го казнил со доживотен затвор, но неговата осудителна пресуда подоцна била укината, а предметот бил вратен на повторно судење од друг совет во истиот суд. Постапката сè уште била во тек на датумот на кој Европскиот суд за човекови права ја донел одлуката. Сè на сè жалителот поминал пет години и осум месеци во притвор во два одделни периоди пред конечно да биде ослободен со одлука на апелацискиот суд во февруари 2014 година, врз основа на тоа што, иако кривичната постапка сè уште била во тек, неговиот продолжен притвор би бил непропорционален. Во неговата жалба до Европскиот Суд, жалителот се пожалил на должината на неговиот притвор пред судењето.

Право - Член 5, став 3: Судот прифатил дека постоењето на разумното сомнение дека жалителот извршил сериозни дела и постоењето на можноста да се даде во бегство биле релевантни и доволни причини за да му се продолжи притворот. Сепак, тој требало да утврди и дали судските власти покажале „особена внимателност“ при спроведувањето на постапката. Заеднички основ било тоа дека одложувањата првично биле предизвикани поради тешкотиите при прибавувањето докази преку писма за барање правна помош од Турција.

Во таа смисла, Судот забележал дека додека некои одложувања во кривична постапка во рамки на меѓународните антитерористички закони не можеле да се избегнат поради тешкотиите во прибавувањето на докази од разни земји, сепак неопходен бил проактивен пристап за да се забрза постапката колку што е возможно. Во случајот на жалителот апелацискиот суд патувал четири пати до Турција за да се информира за писмата за барање правна помош и поради тоа не може да се каже дека не успеал да примени особена внимателност.

Понатаму, жалителот придонел за должината на постапката собарањето до апелацискиот суд повторно да ја отвори постапката на прибирање докази. Иако имал право да ги искористи неговите процесни права, државата не можела да се обвини за секое последователно продолжување на постапката. Продолжениот притвор на жалителот подлежел на повторни ревизии во кои причините за притворот биле внимателно разгледани,

земајќи ги предвид сите расположливи докази. И навистина, апелацискиот суд во февруари 2014 година одлучил да го ослободи жалителот поради тоа што не бил во можност да ја забрза постапката, а тоа било неопходно ако се земе предвид целокупното траење на притворот на жалителот. Поради тоа тој изрично го применил начелото на пропорционалност. Од таа причина, актуелната жалба не се разликувала од другите случаи во кои Судот утврдил дека должината на истражниот притвор не можела да се оправда со комплексноста на постапката или со тоа што домашните судови не успеале да ја обработат постапката со особена внимателност, или пак поради тоа што жалителите не биле ослободени пред да заврши кривичната постапка. При согледување на овие фактори, а особено на темелното испитување на причините за притворот од домашните судови, должината на притворот на жалителот, иако била значителна, сепак би можела да се смета за разумна.

Заклучок: нема повреда (едногласно).

ЧЛЕН 6

Член 6, став 1 (извршување)

Разумен рок

Неуспех на државата да изврши правосилни пресуди во разумен рок: повреда

Лусејтцева и Маслов (Liseytseva and Maslov) против Русија - А. бр. 39483/05 и 40527/10

Пресуда од 9.10.2014 година [Оддел I]

Факти - И двата жалители работеле за компании во сопственост на општината кои работеле под специфичен правен режим кој им давал „право на економска контрола“. Компаниите кои работеле под овој режим не ги поседувале сопствените средства и можеле да вршат активности само под услов да не ги надминуваат нивните статутарни цели и намени. Тие не биле одговорни за долговите на нивните сопственици, а сопствениците обично не биле одговорни за долговите на компаниите. Жалителите повеле постапки

против компаниите за заостанатите плати, а домашните судови одлучиле во нивна корист. Но, додека судските одлуки да станат правосилни компаниите банкротирале. Потоа жалителите отпочнале постапки против општините кои ги поседувале компаниите, но тие биле отфрлени затоа што било одлучено дека општините не се одговорни за банкротирањето. Во времето кога Европскиот суд за човекови права ја донел пресудата, пресудите во корист на жалителите сè уште не биле во сила.

Право - Член 6 од Конвенцијата и член 1 од Протоколот бр. 1

(а) Допуштеност (споивост *ratione personae* и одговорност на тужената држава за долговите на компаниите) - Претпријатијата контролирани од државата уживале извесен степен на правна и економска независност. Сепак, тие имале неколку карактеристики кои ги разликувале од „класични“ приватни компании затоа што според домашното право државата можела да контролира клучни аспекти на активноста на таквите компании и обемот на контролата од страна на државата можел дополнително да се зголеми во поглед на одредени функции кои се извршувале.

Поради тоа, постоечката правна рамка не им овозможувала на таквите компании степен на институционална и оперативна независност кои би ја ослободиле тужената држава од одговорност за долговите на таквите компании.

Во случајот на првиот жалител, компанијата должник им обезбедувала услуги за јавен транспорт на неколку групи на поединци бесплатно, под условот дека трошоците на тие услуги ќе се рефундираат подоцна од јавни фондови. Сепак, јавните власти не успеале да го исполнат нивниот план навремено и со тоа ја предизвикале тешката финансиска ситуација на компанијата. Понатаму, општината се ослободила од имотот на компанијата според сопствена проценка. Оттука произлегло дека имотот и активностите на компанијата биле контролирани и управувани од државата до одлучувачки степен во релевантното време и дека компанијата не уживала доволно институционална и оперативна независност. Според тоа, во согласност со Конвенцијата, општинските власти, а со тоа и државата требало да бидат сметани за одговорни за досудениот долг во корист на првиот жалител.

Што се однесува до случајот на вториот жалител, неговите институционални врски со јавната администрација биле зајакнати со посебната природа на

неговите активности, поради тоа што тој обезбедувал услуги поврзани со водоснабдување и греење, што, по својата природа, биле од суштинско значење за локалното население. Имотот што бил доделен за овие намени според тоа уживал посебен третман во согласност со домашното право. Понатаму, тарифите за услугите за греење и водоснабдување кои ги обезбедувала компанијата биле определени од општинската администрација, а политиката за определување на тарифите која била усвоена од страна на локалната администрација имала значително влијание врз финансиската состојба на компанијата. Поради тоа, суштинските активности на компанијата се состоеле од „јавни должности извршени под контрола на властите“. Понатаму, вистинскиот степен на државна контрола врз компанијата се покажал со фактот дека во 2005-06 година, општинската администрација, откако се ослободила од имотот на компанијата, решила да ја затвори, а со тоа не била во можност да ги задоволи барањата на жалителот во стечајната постапка. Овие околности јасно покажале дека бил применет силен степен на државна контрола од страна на општинските власти врз должничката компанија, која не го уживала нивото на институционална или оперативна независност што било неопходно за да се исклучи одговорноста на општинските власти, а со тоа и на државата, за плаќање на долгот во корист на вториот жалител.

Заклучок: прелиминарниот приговор е отфрлен (едногласно).

(б) Мериторност

Член 6: Со оглед на утврдувањето на државната одговорност за долговите кои им се должат на жалителите во актуелниот случај, периодот за неизвршување би требало да го вклучи и периодот за поврат на долгот во текот на постапката за ликвидација. Пресудата во корист на вториот жалител останала неизвршена за нешто повеќе од една година и осум месеци до датумот на ликвидација на должничката компанија. Три пресуди во корист на првиот жалител останале делумно неизвршени за периоди од две и пол години до повеќе од три години, пред компанијата да престане да постои. Додека постапката за ликвидација би можела објективно да оправда некои ограничени одложувања на извршувањето, продолжувањето на неизвршувањето на пресудите во корист на жалителот за неколку години тешко би можело да се оправда во какви било околности. Поради тоа, со тоа што неколку години не успеале да ги преземат неопходните мерки за да

бидат во согласност со правосилните пресуди во актуелниот случај, домашните власти целосно ги лишиле одредбите од членот 6 став 1 од секакви корисни последици.

Заклучок: повреда (едногласно).

Член 1 од Протоколот бр. 1: Неуспевајќи, во текот на значителен временски период, да ги преземат неопходните мерки за да ја почитуваат правосилната пресуда, домашните власти ги спречувале жалителите да го добијат целосниот паричен износ на кој имале право. Тоа довело до несоодветно попречување на нивното право на мирно уживање во сопственоста.

Заклучок: повреда (едногласно).

Судот исто така утврдил повреда на членот 13 од Конвенцијата.

Член 41: 3.000 евра за првиот жалител и 1.500 евра за вториот жалител за нематеријална штета; 338 евра за првиот жалител и 2.020 евра за вториот жалител за материјална штета.

Член 6 став 3 (г)

Испитување на сведоци

Осудителни пресуди засновани на изјави на отсутни сведоци: *нема повреда*

Хорнкасл (Horncastle) и други против Обединетото Кралство - А. бр. 4184/10

Пресуда од 16.12.2014 година [Оддел IV]

Факти– Во ноември 2007 година првиот и вториот жалител, г-дин Хорнкасл и г-дин Блекмор, биле осудени за намерно нанесување на тешка телесна повреда со едногласна пресуда донесена од поротата. Жртвата дала писмена изјава во полиција со која ги идентификувала нејзините напаѓачи, но починала пред судењето од болест што не била поврзана со делото. Изјавата била прифатена како доказ против двајцата жалители. Во мај 2008 година, третиот и четвртиот жалител, г-дин Маркис и г-дин Греам, биле осудени за киднапирање на жена за време на провална кражба. За време на киднапирањето тие се заканиле дека ќе ја повредат. Жртвата и нејзиниот

сопруг прво дале писмени изјави во полиција, но подоцна одбиле да се појават како сведоци на судењето затоа што стравувале за безбедноста на нивните семејства. Изјавата на жртвата била прифатена како доказ против двајцата мажи, но судијата одбил да ја прифати изјавата на нејзиниот сопруг. Сите жалби на жалителите против осудителната пресуда биле одбиени.

Право– Член 6 став 1 во врска со член 6 § 3 (г): Судот ги применил начелата наведени во *Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom*. Големите судски совет во тој случај донел одлука дека, кога доказот на отсутен сведок е единствената или одлучувачка основа на осудителната пресуда, потребни се доволно фактори на противтежа што ќе дозволат проценка на веродостојноста на доказот. Судот мора да одлучи дали постоела добра причина за отсуството на сведоците; дали изјавите на сведоците биле единствени или пресудни; и, ако е така, дали сепак постоеле соодветни мерки на противтежа со кои би се заштитило правото на жалителите на правична судска постапка.

(а) *Првиот и вториот жалител* – Поради смртта на жртвата неопходно било да се прифати изјавата на нејзиниот сведок како непоткрепен индиректен вербален доказ. Што се однесува до тоа дали изјавата била единствена или одлучувачка, појдовната точка биле пресудите на домашните судови. Судечкиот судија, во својот заклучок, рекол дека обвинителниот предмет зависел од доказот на жртвата. Апелациониот суд го препознал суштинскиот доказ независно од изјавата на жртвата, но исто така и прифатил дека изјавата „до одлучувачки степен“ била основата на осудителните пресуди на жалителите. Сепак, според Судот, повеќе од спорно било тоа што силата на другите инкриминирачки докази во случајот, особено признанијата на првиот и на вториот жалителдека биле присутни во станот на жртвата таа ноќ, значела дека изјавата на жртвата не била „пресудна“ во смисла да биде одлучувачка за крајниот резултат од случајот. Меѓутоа, дури и ако се претпостави дека изјавата на жртвата била „пресудна“, постоеле доволно фактори на противтежа за да се надоместат некои тешкотии кои ѝ биле предизвикани на одбраната со нејзиното прифаќање, вклучувајќи ја законодавната рамка со која се уредуваат околностите во кои би можел да се прифати непоткрепен индиректен вербален доказ и можноста жалителите да го оспорат неговото прифаќање. Гаранциите содржани во правото биле соодветно применети. Жалителите биле во можност да изнесат докази за да ја оспорат одговорноста на изјавата и

кредибилитетот на жртвата. Заедно со силата на другите докази на обвинителството во случајот, одредбите на правото онака како што се применети во случајот на жалителите ѝ овозможиле на поротата да изврши правична и соодветна процена на веродостојноста на изјавата на жртвата.

Заклучок: нема повреда (едногласно).

- (б) *Третиот и четвртиот жалител* – Судечкиот судија презел соодветни истраги што се однесувале на степенот на страв на жртвата за да ја покаже потребата да се прифати нејзината писмена изјава. Што се однесува до тоа дали таа изјава била единствена или од одлучувачка природа, Судот сметал дека е важно тоа што апелацискиот суд не го разгледал доказот на жртвата до одлучувачки степен. Во случајот постоеле опширни независни докази, вклучувајќи неспорни снимки од видеонадзор на кои се гледало дека третиот жалител бил надвор од домот на жртвата во времето на киднапирањето, неспорни податоци и записи од телефонски разговори кои покажуваат повици од телефонот на жртвата и од телефонот на четвртиот жалител до партнерот на жртвата ноќта кога се случило киднапирањето и доказ дека двајцата жалители се пријавиле во хотел со украдената кола што ја поседувале. Исто така постоеле и докази на други сведоци, вклучувајќи го и таткото на жртвата и полицискиот службеник што ги преслушал повиците за откуп. Соодветно на тоа, во контекст на другите силни инкриминирачки докази, не би можело да се рече дека изјавата на жртвата била од такво значење или важност заради што би било веројатно дека ќе биде утврден исходот на случајот против третиот и четвртиот жалител. Затоа таа не била единствена или одлучувачка основа на нивните осудителни пресуди. Во овие околности, не е потребно да се испита дали постоеле доволно фактори на противтежа што би дозволиле праведна и соодветна процена на веродостојноста на изјавата.

Заклучок: нема повреда (едногласно).

Член 6 став 3 (д)

Бесплатна помош од преведувач

Немање пристап до преведувач за време на распит од страна на полицијата: повреда

Бајтар (Baytar) против Турција - А. бр. 45440/04

Пресуда од 14.10.2014 година [Оддел II]

Факти – На 17 декември 2001 година жалителката го посетила нејзиниот брат, кој служел затворска казна во врска со случај што ја опфаќал нелегалната вооружена организација ПКК. Таа била уапсена откако ѝ бил извршен претрес и било утврдено дека поседува документ што, меѓу другото, се однесувал на стратегијата на ПКК и на нејзините активности во затворите. Следниот ден била испрашана од двајца жандарми на турски јазик. Таа рекла дека случајно го нашла документот во чекалницата и го зела. Записникот од разговорот покажал дека била информирана за нејзиното право на правна помош, но истата не сакала да ја добие. Во текот на сослушувањето пред судија, на 18 декември 2001 година, на кое била помогната од преведувач, рекла дека изјавата што им ја дала на жандармите се однесувала на настани во претходна постапка и дека не бил најден никаков документ во нејзина сопственост на 17 декември. На нејзиното подоцнежено судење таа била помогната од адвокат и од преведувач. При нејзиното осудување, судот, меѓу другото, се потпирал и на неконзистентните изјави што ги дала во фазата на истражната постапка.

Право – Член 6 став 3 (д) во врска со член 6 став 1: Жалителката тврдела дека нејзиното судење не било правично како последица на тоа што немала преведувач кога била испитувана од страна на полицијата. Заеднички основ било тоа дека степенот до кој жалителката го познавала турскиот јазик бил таков што биле неопходни услугите од преведувач. Понатаму, иако жалителката била помагана од преведувач на сослушувањето пред судијата што бил одговорен за донесување на одлука во врска со притворот пред судењето, тоа не било случај кога таа била испитувана од страна на жандармите кога изјавила дека односниот документ го нашла на подот на затворската чекалница, а со тоа признала дека документот навистина бил најден во нејзина сопственост. Без можност да ѝ се преведат прашањата и

да оформи колку што е можно поточна идеја за наводните кривични дела, жалителката не можела целосно да ги препознае последиците од нејзиното наводно одрекување од нејзините права на молчење и на правна помош и, како последица на тоа, на цела низа на услуги особено поврзани со правната помош. Од таа причина, легитимно било да се преиспита дали изборот што го направила жалителката без пристап до преведувач бил врз основа на целосна информираност. Според Судот, овој првичен пропуст на тој начин влијаел на другите права кои, иако се разликувале од она што наводно било повредено, биле тесно поврзани со него, и ја нарушил правичноста на постапките како целина.

Иако било точно дека жалителката била помагана од преведувач за време на сослушувањето пред судија на крајот од полицискиот притвор, овој факт не можел да ја ублажи штетата што ја нарушила постапката во првичната фаза. Покрај тоа, се чинело дека судијата не се обидел да ги провери вештините на преведувачот, кој бил само член на семејството на жалителката и кој случајно бил присутен во ходникот. Понатаму, иако судечкиот судија ја засновал својата осудителна пресуда на низа докази, сепак факт е дека изјавите добиени без помош на преведувач додека била во полициски притвор исто така служеле како основа за осудителната пресуда.

Заклучок: повреда (едногласно).

Член 41: 1.500 евра за нематеријална штета.

ЧЛЕН 8

Недавање на соодветна можност на наводниот татко лично да даде изјава: повреда

Цветелин Петков (Tsvetelin Petkov) против Бугарија - А. бр. 2641/06

Пресуда од 15.7.2014 година [Оддел IV]

Факти – Во март 2002 година поранешната сопруга на жалителот поднела барање во име на своето дете со цел да се утврди дека тој е неговиот татко. Бидејќи жалителот не се појавил на суд, му бил определен адвокат да го

застапува *по службена должност*. Во пресуда од 16 декември 2002 година Градскиот суд го прогласил жалителот за биолошки татко на детето. Жалителот дознал за пресудата во април 2004 година, но неговата жалба за повторно отворање на постапката била одбиена врз основа на тоа дека била земена во предвид правилната постапка за негова покана и дека бил назначен правен застапник да го застапува.

Право – Член 8: Домашните власти се соочиле со судир меѓу спротивставените интереси на вонбрачно роденото дете, мајката на детето и жалителот како евентуален татко. Клучното прашање било дали личното учество на жалителот во постапката било неопходно за ефикасно остварување на неговото право на приватен живот. Крајниот резултат на постапката за утврдување на татковството на жалителот имал директна и сериозна последица врз неговиот приватен живот. Точно е дека одлуката на властите да продолжат со сослушувањето за случајот, наместо да го одложат сè до лоцирањето на жалителот, веројатно била насочена кон легитимната цел за спроведување на постапката со потребната брзина. Меѓутоа, нивните позитивни обврски според членот 8 им налагале да воспостават правична рамнотежа меѓу интересите и правата на сите странки. Властите го повикале жалителот преку објава во Службен весник откако било откриено дека тој повеќе не живеел на неговата постојана адреса на живеење. Сепак, немало доказ дека тие се распрашале во регистрационата канцеларија на адреси или побарале на друг начин да се утврди дали имал некоја друга адреса. Всушност, тие на крајот го пронашле на постојаната адреса на живеење во април 2004 година. Жалителот бил прогласен за татко на детето во отсуство на ДНК тест. Во таа смисла, Судот не го занемарил фактот дека ДНК тестот бил научен метод достапен во тоа време за точно утврдување на татковството на децата и дека неговата доказна вредност суштински го надминувала секој друг доказ изнесен од странките за да се докаже или оспори биолошкото татковство. Обезбедувањето на ефикасно почитување на правото на приватен живот на жалителот значело да му се даде можност да го претстави својот случај, вклучително и по пат на обезбедување ДНК доказ. Земајќи го предвид предметот на спорот, неговото лично учество во постапката било клучно за веродостојноста на исходот, а неговото застапување од страна на неговиот адвокат *по службена должност* не било доволно за да се обезбеди ефикасно, соодветно и доволно претставување на неговиот случај. Според тоа, властите не воспоставиле правична рамнотежа меѓу правото на приватен живот на жалителот и правото на

детето да му се утврди таткото, а на мајката да ѝ се додели издршка за детето.

Заклучок: повреда (едногласно).

Член 41: 4.500 евра за нематеријална штета; барањето за надомест на материјална штета е одбиено.

Почитување на приватниот и семејниот живот-Позитивни обврски

Одбивање да ѝ се даде на жалителката женски матичен број по промената на полот доколку бракот не бил трансформиран во граѓанско партнерство: нема повреда

Хамалаинен (Hämäläinen) против Финска- А. бр. 37359/09

Пресуда од 16.7.2014 година [GC]

Факти – Според финското право, бракот е дозволен само меѓу лица од спротивен пол. Меѓутоа, иако на истополовите парови не им е дозволено да се венчаат, тие можат да склучат граѓанско партнерство. Жалителката се родила како маж и во 1996 година се венчала со жена. Парот добил дете во 2002 година. Во 2009 година жалителката направила операција за промена на полот. Меѓутоа, иако таа ги променила своите лични имиња, не можела да го промени матичниот број во женски доколку нејзината сопруга не се согласела нивниот брак да биде трансформиран во граѓанско партнерство или парот да се разведе. И жалителката и нејзината сопруга сакале да останат во брак бидејќи разводот би бил против нивните верски убедувања и тие сметале дека граѓанското партнерство не ја обезбедувало истата сигурност за нив и за нивното дете како бракот. Во својата жалба до Европскиот суд за човекови права жалителката, меѓу другото, се жалела во однос на членот 8 од Конвенцијата дека било повредено нејзиното право на приватен и семеен живот кога целосното признавање на нејзиниот род било условено од трансформирањето на нејзиниот брак во граѓанско партнерство. Во пресудата од 13 ноември 2012 година Судскиот совет на Судот

едногласно одлучил дека немало повреда на членот 8 од Конвенцијата и дека немало повреда на членот 14 во врска со членот 8.

Право – Член 8: Прашањето што требало да биде утврдено од страна на Судот било дали почитувањето на приватниот и семеен живот вклучува позитивна обврска за државата да обезбеди делотворна и достапна постапка што ќе ѝ овозможи на жалителката нејзиниот нов род да ѝ биде признаен правно, а притоа да остане во брак. Судот повторил дека Конвенцијата не наметнувала обврска за државите договорнички да дозволат истополови бракови. Регулирањето на последиците од промената на родот во смисла на бракот потпаѓало во голема мера, иако не во целост, во слободата на сопствена процена на државите договорнички. Понатаму, Конвенцијата не наложувала воспоставување на никакви натамошни посебни мерки за ситуации како оваа на жалителката. Големiot судски совет исто така забележал дека сè уште не постоел европски консензус да се дозволат истополови бракови и немало консензус во оние држави кои не дозволувале истополови бракови за тоа како да се справат со признавањето на родот во случај на претходно постоечки брак (ситуацијата во случајот на жалителката). Навистина, мнозинството држави немале никакво законодавство за признавање на родот. Во отсуство на консензус и со оглед на чувствителните морални и етички прашања што се засегнати, на Финска морало да ѝ се дозволи широко дискрециско право, како во однос на нејзината одлука дали да усвои законска регулатива во врска со признавањето на новиот род на постоперативните транссексуалци или не, така и, по интервенцијата, во однос на правилата поставени со цел да се постигне рамнотежа меѓу спротивставените јавни и приватни интереси. Финското право ѝ нудело на жалителката три опции. Покрај опциите за зачувување на статусот кво или развод, жалбата на жалителката првенствено била насочена кон можноста за претворање на бракот во граѓанско партнерство, со согласност на нејзината сопруга. Според Владата, целта на релевантното законодавство била да се воедначат различните практики што се применувале во различни делови од земјата и да се воспостават кохерентни услови за правно признавање на родот. Доколку се добиела согласност од брачниот другар, системот обезбедувал правно признание на новиот род и законска заштита на врската. Судот утврдил дека, бидејќи претворањето на бракот во граѓанско партнерство било автоматско според финскиот систем, согласноста на брачниот другар за регистрирање на промената на родот била елементарен услов создаден за да се заштити

брачниот другар од последиците на едностраните одлуки донесени од страна на другиот брачен другар. Освен тоа, жалителката и нејзината сопруга не би изгубиле ниедно друго право доколку нивниот брак бил претворен во регистрирано партнерство. Оттука, на пример, заради проценка на пензиските права, времетраењето на врската би се сметало од датумот на склучувањето на бракот, а не од датумот на неговото претворање во граѓанско партнерство.

Осврнувајќи се на аспектите на семејниот живот во случајот, Судот забележал дека граѓанското партнерство немало да влијае врз татковството на ќерката на жалителката затоа што тоа веќе било валидно утврдено за време на бракот. Ниту пак промената на родот би имала некакви правни последици на обврската за грижа, старателство или издржување на детето, бидејќи во Финска таквата обврска се засновала на родителството, без оглед на полот или обликот на партнерството. Според тоа, промената во граѓанско партнерство не би имала никакви последици по семејниот живот на жалителката.

Иако е жалосно тоа што таа секојдневно била изложена на непријатности заради нејзиниот неточен матичен број, жалителката имала вистинска можност, во секое време, да ја смени таа состојба по пат на претворање на нејзиниот брак во регистрирано партнерство со согласност на нејзиниот брачен другар. Според гледиштето на Судот, не било непропорционално да се бара такво претворање како предуслов за правно признание на стекнатиот род, бидејќи тоа била вистинска опција која нудела правна заштита на истополовите парови што била скоро идентична со таа на бракот.

Заради малите разлики меѓу овие два правни концепта не можело да се смета дека финскиот систем не ја исполнувал својата позитивна обврска. Системот како целина не бил непропорционален во однос на своето влијание врз жалителката и била воспоставена правична рамнотежа меѓу спротивставените интереси во случајот.

Заклучок: нема повреда (четиринаесет гласа наспроти три).

Големиот судски совет исто така одлучил, со четиринаесет гласа наспроти три, дека немало повреда на членот 14 разгледан во врска со членот 8 и, едногласно, дека било непотребно да се разгледа жалбата на жалителката во однос на членот 12 поради тоа што таа веќе била разгледана во однос на членот 8.

Почитување на приватниот и семејниот живот Почитување на домот

Незаконско градење и користење на гробишта во близина на домот на жалителот и на водоснабдувањето: повреда

Џемиук (Dzemyuk) против Украина - А. бр. 42488/02

Пресуда од 4.9.2014 година [Оддел V]

Факти – Жалителот живеел во село без централизирано водоснабдување и користел вода од бунари што се полнеле со подземна вода за потребите на неговото домаќинство. Во 2000 година локалните власти одлучиле да изградат гробишта на соседната земјишна парцела, на околу 40 метри од неговата куќа. Жалителот повел постапка барајќи поништување на таа одлука и затворање на гробиштата. На крајот, во 2003 година, судот што ја разгледувал жалбата го потврдил неговото барање откако утврдил дека гробиштата биле изградени премногу блиску до населена област и до извор на вода, спротивно на законите и регулативите за заштита на животната средина. Судот наредил затворање на гробиштата, но неговата наредба не била спроведена. Во меѓувреме, една бактериолошка анализа на водата од бунарот на жалителот во 2008 година покажала дека индексот на бактеријата Ешерихија коли значително го надминувала нивото што е дозволено со закон.

Право – член 8

- (а) Применливост – Судот повторил дека за да се наметне прашање во согласност со членот 8, наводното попречување морало директно да влијае на домот, семејството или приватниот живот на жалителот и да достигне одредено минимално ниво. Високото ниво на бактерии најдено во водата од бунарот на жалителот, заедно со очигледната повреда на националните регулативи за заштита на животната средина и безбедност, го потврдила постоењето на ризици по животната средина, имено сериозно загадување на водата, што влијаело на „квалитетот на животот“ на жалителот и достигнало доволен степен на сериозност за да ја поттикне примената на членот 8.
- (б) Усогласеност – Незаконитоста на локацијата на гробиштата во повеќе прилики била посочувана од страна на органите за заштита на

животната средина и признаена со одлуки на домашните судови. Исто така, надлежните локални власти не испочитувале конечен и обврзувачки налог од домашен суд за затворање на гробиштата. Според тоа, нарушувањето на правото на жалителот за почитување на неговиот дом и приватен и семеен живот не било „во согласност со законот“.

Заклучок: повреда (едногласно).

Член 41: 6.000 евра за нематеријална штета.

ЧЛЕН 10

Слобода на изразување

Аксел Шпрингер АД(Axel Springer AG) против Германија (бр. 2) - А. бр. 48311/10

Пресуда од 10.7.2014 година [Оддел V]

Факти – Жалител било друштвото со ограничена одговорност Аксел Шпрингер АД. Меѓу другите активности, тоа било издавач на дневниот весник со голем тираж „Билд“. Германскиот канцелар Герхард Шредер, на функција од 1998 година, ги изгубил предвремените парламентарни избори. На 9 декември 2005 година било соопштено дека тој бил назначен за претседател на надзорниот одбор на германско-рускиот конзорциум „Северен поток“. Договорот за изградба на гасовод од страна на овој конзорциум бил потпишан десет дена пред одржувањето на предвремените избори.

Во своето издание од 12 декември 2005 година „Билд“ објавил статија на насловната страна со наслов: „Колку навистина заработува од проектот со гасоводот? Шредер мора да ја открие неговата руска плата“. Поранешниот канцелар побарал од регионалниот суд судски налог со кој ќе се забрани секако натамошно објавување на пасуси во кои се опишани сомненијата на г-дин Тиле, заменик-претседателот на Слободната демократска партија (ФДП), имено дека поранешниот канцелар се откажал од својата политичка функција затоа што му била понудена профитабилна позиција во

конзорциумот и дека одлуката да свика предвремени парламентарни избори била донесена единствено за таа цел и била мотивирана од личен интерес. Регионалниот суд наредил весникот да не го објавува повторно спорниот дел на статијата. Таа пресуда била потврдена од страна на апелациониот суд, а уставната жалба од страна на компанијата жалител против пресудата на апелациониот суд била одбиена.

Право – Член 10: Спорниот пасус, којшто го поставил прашањето дали поранешниот канцелар сакал да се откаже од неговата служба поради позицијата што му била понудена во конзорциумот, очигледно бил од значителен јавен интерес, со оглед на високиот профил на поранешниот канцелар и на предметот на извештајот. Според тоа, слободата на изразување морала да биде широко толкувана во овој случај.

Германските судови го забраниле конкретниот пасус од причина што тој не ги исполнувал релевантните критериуми за известување за сомненија. Во статијата, компанијата жалител известувала за коментари што несомнено ги дал г-дин Тиле. Прашањата покренати од него биле послични на субјективно мислење отколку на фактички тврдења подложни на докажување.

Прашањата опфатени со судскиот налог кои биле од општ интерес во политичка смисла, не докажале дека поранешниот канцелар сторил кривично дело и можеле да се засноваат на различни факти. Покрај тоа, шефот на влада имал голем број можности да ги објавува своите политички избори и да ја информира јавноста за нив. Оттука, статијата не требало да содржи елементи за поддршка на поранешниот канцелар, а неговата функција не му овозможила да ужива значително поголема толеранција од онаа што се однесувала на обичните граѓани.

Понатаму, иако компанијата жалител го објавила спорниот пасус во нејзиниот весник, самите прашања биле покренати од страна на политичар и член на Германскиот парламент. Од еден весник не би требало да се бара систематски да ја проверува основаноста на секој коментар даден од страна на еден политичар за друг, каде што таквите коментари биле во смисла на јавна политичка дебата. Поранешниот канцелар можел да поведе судска постапка против лицето што ги дало спорните коментари. Според тоа, имајќи го предвид начинот на кој весникот ги добил коментарите на г-дин Тиле и водејќи сметка за неодамнешноста на соопштението за поранешниот канцелар, издадено три дена пред објавувањето на статијата, како и за начелно минливата природа на новостите, немало показатели дека

компанијата жалител немала право да ги објави овие коментари без да спроведе други прелиминарни проверки. Исто така, не може да се тврди дека не бил направен обид да се контактира поранешниот канцелар или дека тој немал можност да реагира на таквите прашања. Во однос на начинот на објава, статијата не содржела изрази што се однесувале на поранешниот канцелар, кои, по својата природа, би можеле да наметнат прашање во согласност со судската пракса на Судот. Што се однесува до влијанието на објавата, весникот „Билд“ се објавувал национално и имал еден од најголемите тиражи во Европа.

На крајот, што се однесува до сериозноста на наметнатата казна, компанијата жалител била само предмет на судски налог според граѓанското право против натамошно објавување на еден пасус од статијата. Сепак, оваа забрана би можела да има обесхрабрувачки ефект врз остварувањето на слободата на изразување на компанијата жалител. Земајќи го тоа предвид, компанијата жалител не ги надминала ограничувањата на новинарската слобода со објавувањето на спорниот пасус. Не било утврдено дека постоела некаква итна општествена потреба за поставување на заштитата на репутацијата на поранешниот канцелар над правото на слобода на изразување на компанијата на жалителот и општиот интерес за унапредување на оваа слобода во случај кога биле засегнати прашања од јавен интерес. Следи дека конкретното нарушување не било „неопходно во едно демократско општество“.

Заклучок: повреда (едногласно).

Слобода на изразување

Новинар отпуштен од работа поради објавување книга во која е критикуван неговиот работодавец спротивно на клаузулата за доверливост: повреда

Матуз (Matúz) против Унгарија - А. бр. 73571/10

Пресуда од 21.10.2014 година [Оддел II]

Факти – Жалителот бил унгарски новинар вработен во државната радиотелевизиска компанија. Во 2004 година бил отпуштен од работа

поради повреда на клаузулата за доверливост откако објавил книга што се однесувала на наводна цензура од страна на директорот на компанијата. Жалителот го оспорил неговото отпуштање од работа пред домашните судови, но без успех.

Право – Член 10: Отпуштањето од работа на жалителот претставувало мешање во остварувањето на неговото право заштитено со членот 10 бидејќи одлуката била поттикната единствено од објавувањето на неговата книга, без натамошно испитување на неговата професионална способност. Книгата всушност се однесувала на прашање од јавен интерес и ни едно трето лице не се пожалило за тоа. Имајќи ја предвид улогата што ја играат новинарите во едно демократско општество и нивните одговорности да придонесуваат за и да поттикнуваат јавна дебата, не би можело да се рече дека ограничувањата во однос на доверливоста и обврската за дискреција за нив важат во иста мера, земајќи предвид дека во природата на нивните функции било да споделуваат информации и идеи. Покрај тоа, во специфичниот контекст на случајот на жалителот, неговите обврски за лојалност и воздржување морале да се одмерат во однос на јавниот карактер на радиотелевизиската компанија за којашто работел. Во тој поглед, домашните власти требало да посветат особено внимание на јавниот интерес што бил поврзан со однесувањето на жалителот. Понатаму, додека автентичноста на документите што биле објавени од страна на жалителот никогаш не била доведена во прашање, некои од неговите изјави претставувале субјективни мислења, чија точност не била подложна на докажување. Иако објавувањето на документите во книгата на жалителот претставувала повреда на доверливоста, нивната суштина веќе ѝ била достапна на јавноста преку една интернет публикација пред да биде објавена книгата. Што се однесува до мотивите на жалителот, имено, да го привлече вниманието на јавноста во врска со цензурата во Државната телевизија, неговата добра волја никогаш не била доведена во прашање за време на домашната постапка. Понатаму, книгата била објавена дури откако жалителот неуспешно се обидел да се пожали кај неговиот работодавец во врска со наводната цензура. Покрај тоа, наметнатата санкција– завршување на работниот однос кое веднаш стапило на сила – била многу сериозна. На крајот, домашните судови единствено врз основа на тоа против жалителот утврдиле дека објавувањето на книгата ги повредило неговите договорни обврски, без да го земат предвид неговото тврдење дека ја остварувал неговата слобода на изразување во интерес на јавноста. Според тоа,

домашните судови не успеале да испитаат дали и како предметот на книгата на жалителот и содржината на неговата публикација би можеле да влијаат надозволеният опсег на ограничување на неговата слобода на изразување. Според тоа, мешањето во правото на слобода на изразување на жалителот не било „неопходно во едно демократско општество“.

Заклучок: повреда (едногласно).

Член 41: 5.000 евра за материјална и нематеријална штета.

Слобода на споделување информации

Утврдување одговорност на издавачи на статии и фотографии што го откриваат постоењето на тајното дете на монархот: предмет упатен до Големиот судски совет

Couderc and Hachette Filipacchi Associés v. France - А. бр. 40454/07

Пресуда од 12.6.2014 година [Оддел V]

Жалители се директорот на издаваштвото и издавачот на неделното списание „*Paris-Match*“. Во 2005 година списанието објавило статија во која г-ѓа Ц. дала изјави во врска со нејзиниот син, тврдејќи дека Алберт Грималди, принцот од Монако и актуелен монарх, бил негов татко. Таа обезбедила детали во врска со тоа како го сретнала принцот, нивните средби, нивната интимна врска и чувства, начинот на кој принцот реагирал на новостите за нејзината бременост и неговиот став во однос на сретнувањето на детето. Принцот повел постапка против жалителите, барајќи надомест за нарушување на приватноста и попречување на неговото право на заштита на неговиот углед. Француските судови го одобриле неговото барање и му доделиле 50.000 евра како отштета. Тие исто така наложиле детали од судската пресуда да бидат објавени на насловната страница на списанието, со зафаќање на една третина од просторот.

Во пресуда од 12 јуни 2014 година (види ја информативната белешка бр. 175), Советот на Судот со четири наспрема три гласа утврдил дека имало повреда на членот 10 на Конвенцијата. Тој заклучил дека пресудата против жалителите не правела разлика меѓу информацијата што била дел од дебата од општ интерес и онаа што исклучиво известувала за детали од приватниот

живот на принцот. Соодветно на тоа, и покрај слободата на сопствена процена што им била препуштена на државите во оваа област, не постоел разумен однос на пропорционалност меѓу ограничувањата наметнати од страна на домашните судови во врска со правото на слобода на изразување на жалителите и легитимната цел кон која се стремело, имено да се заштити репутацијата или правата на други лица.

На 13 октомври 2014 година предметот бил упатен до Големиот судски совет на барање на Владата.

Слобода на изразување

Осуда на новинар за објавување на материјали опфатени со тајноста на истрага што е во тек: предмет упатен до Големиот судски совет

А. Б. (Бедат)(A.B. (Bedat)) против Швајцарија - А. бр. 56925/08

Пресуда од 1.7.2014 година [Оддел II]

На 15 октомври 2003 година жалителот, новинар, објавил статија во неделно списание што се однесувала на низа кривични постапки против возач што бил задржан во притвор за удирање во група пешаци, при што убил тројца и повредил уште осуммина, пред да скокне од Лозанскиот мост. Статијата го опишала обвинетиот, прикажала резиме на прашањата поставени од страна на полицијата и на истражниот судија и одговорите на обвинетиот, и била придружена со неколку фотографии од писмата што тој му ги испратил на истражниот судија. Статијата исто така содржела кратко резиме на изјавите дадени од страна на сопругата на обвинетиот и на одговорниот лекар. Новинарот бил судски гонет за објавување на тајни документи. Во јуни 2004 година истражниот судија го казнил со условна казна затвор во траење од еден месец. Полицискиот суд подоцна ја заменил казната со парична казна од 4,000 швајцарски франци (околу 2.667 евра). Жалбите на жалителот против неговата осудителна пресуда биле одбиени.

Со пресуда од 1 јули 2014 година Совет на Судот со четири наспрема три гласа утврдил дека имало повреда на членот 10 затоа што казнувањето на жалителот со парична казна поради користење и умножување на извадоци од досието на истрагата во неговата статија не задоволilo итна општествена потреба“. Иако основите за осудителната пресуда биле „релевантни“, тие не

биле „доволни“ за да оправдаат такво мешање во правото на слобода на изразување на жалителот.

На 17 ноември 2014 година предметот бил упатен до Големиот судски совет на барање на Владата.

ЧЛЕН 11

Слобода на мирно собирање

Апсење и осуда на политички активисти поради наводно одржување на неодобрен марш: повреда

Навални и Јашин (Navalnyy and Yashin) против Русија - А. бр. 76204/11

Пресуда од 4.12.2014 година [Оддел I]

Факти – Жалителите биле двајца политички активисти и лидери на опозицијата. Во 2011 година тие биле уапсени поради непочитување на наредбата на полицијата да запрат спонтан марш што тие наводно го одржале по учеството на одобрен протест. Тие се наоѓале во полициски притвор пред да бидат изведени пред суд следниот ден и казнети со административен притвор во траење од 15 дена. Нивните жалби биле отфрлени.

Право – Член 11: Апсењето, притворот и казнувањето на жалителите претставувале мешање во нивното право во согласност со членот 11. Тие биле насочени кон легитимната цел за одржување на јавниот ред. Што се однесува до пропорционалноста, Судот воочил дека дури и ако жалителите немале намера да одржат марш, појавувањето на голема група на протестанти разумно би можело да се сфати како такво. Меѓутоа, маршот траел само 15 минути, бил мирен и, со оглед на бројот на учесници, не би било тешко да се задржи. На тој начин полицијата ги пресретнала жалителите единствено поради тоа што маршот не бил одобрен. Домашните судови не се обиделе да го проверат степенот на ризик предизвикан од страна на протестантите или дали било неопходно тие да се запрат. Жалителите подоцна биле уапсени за непочитување на наредбите на полицијата, но Судот не можел да утврди дали полицијата издала некој таков налог пред да ги спроведе апсењата. Дури и ако се претпостави дека

жалителите не почитувале некоја наредба да се заврши маршот, немало причина тие да се уапсат. Покрај тоа, наметнатата казна не ја одразувала релативно тривијалната природа на наводниот прекршок. На крајот, домашните власти изрично признале дека жалителите биле казнети за одржување на спонтан и мирен протест и за извикување на анти-владините слогани. Преземените присилни мерки имале голема можност да ги одвратат другите поддржувачи на опозицијата и целата јавност од присуството на протестите и, начелно, од учество во отворена политичка дебата. Обесхрабрувачкиот ефект на таквите санкции бил дополнително засилен со фактот дека тие биле насочени кон добро познати јавни личности, чие лишување од слобода привлекувало широка медиумска покриеност.

Според тоа, мешањето не било неопходно во едно демократско општество.

Заклучок: повреда (едногласно).

Судот исто така, едногласно, утврдил повреди на членот 6 став 1 во однос на управната постапка против жалителите, на членот 5 во однос на нивното неоправдано придружување до полициската станица, нивниот недокументиран и непризнаен шестчасовен притвор во транзитен центар и недостигот од причини за нивно задржување во притвор, на членот 13 во однос на недостигот од ефективни правни средства, и на членот 3 во однос на условите во кои биле држени жалителите во полициската станица.

Член 41: 26.000 евра за секој жалител за нематеријална штета.

ЧЛЕН 1 ОД ПРОТОКОЛОТ БР.1

Контрола на користењето на сопственоста

Конфискација на куќа финансирана од трговија со дрога: недопуштено

Абуфада (Aboufadda) против Франција - А. бр. 28457/10

Одлука од 4.11.2014 година [Оддел V]

Факти – Во 2005 година жалителите купиле куќа, која ја платиле со депозит и со подигнување на банкарски кредит. По неколку месеци, една судска

истрага открила голема операција на трговија со дрога организирана од страна на синот на жалителите. Извршени биле финансиски проверки на неговите средства и на средствата на неговите соработници, со цел да се утврди дали биле сторени кривичните дела незаконско потекло на финансиските средства и перење пари. Во 2008 година синот на жалителите бил осуден, меѓу другото, на казна затвор во траење од седум години, а жалителите на казна затвор во траење од три години, од кои две години биле условна казна. Во случајот на жалителите судот исто така наредил куќата што била купена во 2005 година да биде конфискувана. Судот, пред сè, забележал дека синот на жалителите бил одговорен за управувањето со работите што биле вршени на куќата и придонесувал за трошоците, дека вршел уплати на хипотека и дека следењето на телефонската линија на жалителите покажала дека тие знаеле за незаконските активности на нивниот син. На жалителите им било дозволено да останат во куќата до мај 2011 година, во замена за месечна наемнина од 900 евра, со цел да им се овозможи да најдат алтернативно сместување. Државата ја презела сопственоста врз куќата на 1 јуни 2011 година.

Право – Член 1 од Протоколот бр.1: Конфискацијата за која станува збор била законски предвидена и насочена кон целта од јавен интерес за борба против трговијата со дрога по пат на одвраќање од идејата за прикривање на незаконски стекнатиот имот и перењето пари. Во однос на лицата кои биле во постојан контакт со лице вклучено во вршење кривични дела или прекршоци кои се казнуваат со казна затвор во траење до пет години и кои не можеле да покажат дека имале средства кои кореспондирале со нивниот начин на живот или да го покажат законитото потекло на имотот што бил во нивно владение, законодавната рамка предвидела една претпоставка: се претпоставувало дека засегнатите лица профитирале од средствата или имотот кои ги стекнале со измама со целосно познавање на фактите. Во таков случај, целиот или дел од имотот чие финансиско потекло тие не биле во можност да го објаснат би можел да се конфискува како дополнителна казна. Претпоставката можела да се оспори, а жалителите можеле да избегнат да бидат осудени доколку го покажеле законитото потекло на нивните финансиски средства и имот. Всушност, откако утврдиле дека нивниот животен стил бил несразмерен со приходот што го пријавиле, домашните судови внимателно ги оцениле доказите што биле поднесени како поткрепа на нивното барање. Поведението на жалителите било, исто така, земено предвид, со посебно внимание на фактот дека не можело да не

бидат свесни за потеклото на парите кои им биле дадени на располагање од страна на нивниот син. Воопшто, ништо не укажувало на тоа дека на жалителите, чиј предмет бил разгледан на два степен на надлежност, кои поднеле ревизија и кои не тврделе дека се жртви на повреда на нивното право на правична судска постапка, не им била обезбедена разумна можност да го претстават нивниот случај пред властите. Судот прифатил дека се чинело дека дел од средствата за купување на куќата на жалителите потекнувале од други извори кои се разликувале од приходите од трговијата со дрога во која бил вклучен нивниот син. Всушност, нивните финансиски средства по 2006 година не биле спорни. Според тоа, уплатите на хипотека кои доспеале по 2006 година се свеле на средства зафинансирање на купувањето што не потекнувале од трговијата со дрога за која тие биле осудени. Сепак, немало ништо претерано во заклучокот дека „повеќето“ од овие средства биле стекнати од приходите од трговијата со дрога во која бил вклучен нивниот син. Покрај тоа, одлуката на домашните судови да ја конфискуваат целата куќа како казна ја покажала легитимната желба строго да се казнат кривичните дела сторени од страна на жалителите, кои биле слични со прикривање на незаконски стекнат имот и кои, покрај тоа, се случиле во контекст на трговија со дрога од големи размери на локално ниво. Во смисла на штетата предизвикана од дрога, разбирливо било тоа дека властите на државите договорнички би требало да покажат голема строгост кон оние што придонеле за ширење на ова зло.

Од тоа произлегло дека мешањето во правото на жалителите на непречено уживање на нивната сопственост не било несразмерно со целта од општ интерес кон која се стремело.

Заклучок: недопуштено (очигледно неосновано).

Член 8: Конфискуваната куќа била семејниот дом на жалителите. На тој начин мерката го спречила остварувањето на нивното право на почитување на нивниот приватен и семеен живот и нивниот дом. Спречувањето било во согласност со законот, било наменето да ја спречи трговијата со дрога и да ја оневозможи преку одвраќање од намерата за прикривање на незаконски стекнат имот и перење пари, и било насочено кон „превенција од немири или криминал“. Опсегот на слободата на сопствена процена на Државите бил построго ограничен кога се применувал членот 8 од Конвенцијата отколку кога се применувал вториот параграф на членот 1 од Протоколот бр.1. Сепак, властите внимателно ја зеле предвид ситуацијата на жалителите

со тоа што им дозволиле да останат во нивниот дом сè додека не биле во можност да се преселат во други простории.

Заклучок: недопуштено (очигледно неосновано).

ЧЛЕН 4 ОД ПРОТОКОЛОТ Бр.7

Право да не се биде суден или казнет два пати

Продолжување на постапката за доплата на дополнителен данок по ослободување на даночниот обврзник од обвиненијата за даночен прекршок кои произлегуваат од истите факти: повреда

Лаки Дев (Lucky Dev) против Шведска - А. бр. 7356/10

Пресуда од 27.11.2014 година [Оддел V]

Факти – Во јуни 2004 година шведските даночни власти повеле постапка против жалителката по однос на нејзиниот данок на доход и поврат на ДДВ за 2002 година и ѝ наложиле да плати дополнителен данок и дополнителни давачки. Жалителката го оспорила тој налог во судовите. Таа, исто така, била судски гонета за сметководствени и даночни прекршоци кои произлегувале од истата група на даночни поврати. Иако била осудена за сметководствениот прекршок, таа била ослободена од обвинението за даночниот прекршок (поради недостаток од потребната намера). Даночната постапка продолжила уште девет и пол месеци по датумот на кој нејзината ослободителна пресуда станала правосилна. Во нејзиното барање до Европскиот суд за човекови права, жалителката се пожалила дека како резултат на тоа што била судски гонета и ѝ било наложено да плати дополнителен данок во однос на истите настани, таа била судена и казнета двапати за исто дело, што е повреда на членот 4 од Протоколот Бр.7.

Право – Член 4 од Протоколот бр.7

(а) *Допуштеност* – Во три неодамнешни одлуки, вклучувајќи ја и *Shibendra Dev v. Sweden* (7362/10, од 21 октомври 2014 година, опфатена во член 35 став 1 погоре, страница 19), Судот одлучил дека новите правни средства, кои станале достапни во домашното право

како резултат на неодамнешните одлуки на шведскиот Врховенсуд, во врска со одговорноста и за обвиненијата и за дополнителните даночни давачки, сега може да се сметаат за ефикасни и морало да бидат исцрпени во секој случај во кој групата на постапки што започнале подоцна завршиле на или по 10 февруари 2009 година. Бидејќи втората група на постапки (кривичната постапка, во случајот на жалителот) завршиле пред тој датум, од жалителот не се барало да го користи тоа правно средство.

- (б) Мериторност– Судот повторил дека постапките кои вклучуваат дополнителен данок треба да се сметаат за „кривични“ не само за целите наведени во членот 6 од Конвенцијата, туку и за целите на членот 4 од Протоколот бр. 7. Според тоа, и даночната и кривичната постапка во случајот на жалителката потпаднале под полето на примена на таа одредба. Членот 4 од Протоколот бр. 7 го забранил гонењето или судењето за втор „прекршок“ доколку тој произлегол од исти фактички состојби или од фактички состојби што во суштина биле исти. Елементите на сметководствениот прекршок биле доволно одвоени од фактите кои довеле до дополнителното оданочување, така што Судот можел да заклучи дека осудата на жалителот за тој прекршок не резултирала во двојна казна. Ставот за неговото гонење за даночниот прекршок бил, сепак, различен: обвинителниот акт против жалителот и наметнувањето на дополнителен данок за доплата биле засновани на истото непријавување на приходите од деловното работење и ДДВ, додека, пак, даночните постапки и кривичните постапки се однесувале на истиот временски период и во суштина на истата сума на затаени даноци. Според тоа, фактичките состојби барем во суштина биле исти. Барањето за „конечна“ одлука било исполнето до таа мера до која ниедна жалба не била поднесена против одлуката за ослободување на жалителот од даночната наплата, така што на тој начин станало правосилно. Што се однесува до тоа дали имало дуплирање на постапката, Судот повторил дека членот 4 од Протоколот бр. 7 не бил ограничен на правото да не се биде казнет двапати, туку го опфаќал и правото да не се биде суден двапати за истото дело. Тоа важело дури и во случаи кога поединецот бил гонет во постапка која не резултирала со осудителна пресуда. Сепак, заштитата стапувала на сила само откако одлуката за истиот прекршок ќе станела конечна: Членот 4 од Протоколот Бр. 7 не исклучувал можност неколку истовремени групи

на постапки да бидат поведени пред да биде донесена таквата конечна одлука. Сепак, би се случила повреда доколку една група на постапки продолжила по датумот на кој другата група била завршена со конечна одлука. Даночните постапки во случајот на жалителот не биле завршени и дополнителниот данок за доплата не бил укинат по конечната одлука за кривичната постапка, туку наместо тоа продолжил да важи уште девет и пол месеци. Немало доволно тесна поврзаност, материјална и временска, меѓу двете групи на постапки за тие да се сметаат како дел од истиот група на санкции (споредете го ставот во случаи како *R.T. v. Switzerland* и *Nilsson v. Sweden*, во кои Судот утврдил дека одлуките за одземање на возачката дозвола директно се засновале на очекувана или конечна осудителна пресуда за сообраќаен прекршок и на тој начин не содржеле посебно испитување на прекршокот или однесувањето за кое станувало збор). Накусо, на жалителката ѝ било судено „повторно“ за прекршок за кој таа веќе била правосилно ослободена.

Заклучок: повреда (едногласно).

Член 41: 2.000 евраза нематеријална штета.

II. ПОСТАРИ ЗНАЧАЈНИ ПРЕСУДИ НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

Случај Гуцанови (*Case of Gutsanovi*) против Бугарија - А. бр. 34529/10

Пресуда од 15 октомври 2013 година

Факти: Жалителите, г-дин Борисав Гуцанов, неговата сопруга Моника Гуцанова и нивните две малолетни ќерки, С. и Б. Гуцанови, се бугарски државјани кои се родени во 1967, 1972, 2002 и 2004 година и живеат во Варна. Г-дин Гуцанов е член на парламентот од Социјалистичката партија. Во релевантниот период тој бил претседател на Општинскиот совет во Варна.

Во периодот меѓу декември 2009 и април 2010 година Министерството за внатрешни работи спровело неколку полициски операции со цел разбивање на разни криминални групи. Полицијата уапсила голем број на поединци, вклучувајќи и некои политички фигури. На 30 октомври 2009 година, софиската канцеларија на Јавниот обвинител отворила кривична постапка против непознато лице или лица заради злоупотреба на службената должност од страна на државен службеник и проневера на јавни фондови. На 31 март 2010 година, претпладнето во 6.30 часот, полицијата влегла во домот на семејството Гуцанови и го уапсиле г-н Гуцанов и ги претресле просториите. Била издадена наредба за притвор за г-дин Гуцанов во времетраење од дваесет и четири часа. Кога г-дин Гуцанов го напуштил својот дом околу 13 часот со полициска придружба, новинари и телевизиски екипи веќе биле насобрани надвор. Регионалниот јавен обвинител во Варна, полицискиот комесар и раководителот на службата за борба против организиран криминал одржале конференција за печатот. Следниот ден, еден регионален дневен весник ги објавил коментарите на јавниот обвинител заедно со извадоци од едно интервју со министерот за внатрешни работи во врска со случајот. На истиот ден во 22.55 часот, обвинителот покренал обвинение против г-дин Гуцанов за неколку кривични дела, меѓу кои и вмешаност, во својство на државен службеник, во криминална група, чии активности вклучувале доделување договори што биле на штета на општината, и злоупотреба на службената должност од страна на државен службеник. Обвинителот наредил притвор за г-дин Гуцанов со времетраење од седумдесет и два часа, со цел да се обезбеди неговото појавување пред суд. На 3 април 2010 година г-дин Гуцанов бил изведен пред судија и останал во притвор. Судот оценил дека немало никаков ризик дека тој ќе побегне, но сметал дека продолжувањето на мерката притвор било оправдано поради ризикот дека би можел да изврши понатамошни прекршоци. Г-дин Гуцанов ја обжалил одлуката пред апелациониот суд, без успех. На 18 мај 2010 година Регионалниот суд ја одбил жалбата за ослободување од притвор на жалителот, кој ја обжалил одлуката пред апелациониот суд. Апелациониот суд издал наредба со која тој бил ставен во домашен притвор. На 26 јули 2010 година судот издал наредба за ослободување на г-дин Гуцанов со кауција. На 26 април 2013 година кривичната постапка против г-дин Гуцанов сè уште била во прелиминарна истражна фаза. Иако жалбите, постапката и составот на Судот биле засновани на членот 3 (забрана за мачење и нечовечко или понижувачко постапување), жалителите тврделе дека тие биле подложени на

понижувачко постапување што произлегло од полициската операција во нивниот дом. Во согласност со членот 5 (право на слобода и безбедност), г-дин Гуцанов тврдел дека тој не бил брзо изведен пред судија, дека бил премногу долго држен во притвор, дека домашните судови не навеле релевантни и доволен број причини за неговиот продолжен притвор и дека тој немал пристап до никакво домашно правно средство што би му овозможило да добие надомест за ваквите наводни повреди. Повикувајќи се на членот 6 став 2 (претпоставка на невиност) и на членот 13 (право на реална жалба), г-дин Гуцанов се пожалил дека забелешките од страна на премиерот, министерот за внатрешни работи и регионалниот јавен обвинителго повредиле неговото право на презумпција на невиност. Исто така тој се пожалил и на причините наведени за одлуката од 18 мај 2010 година за продолжување на неговиот притвор.

Во согласност со членот 8 (право на почитување на домот, приватниот и семејниот живот), семејството Гуцанови тврдело дека претресот што бил извршен во нивниот дом претставувал неоправдано мешање во нивното право на почитување на нивниот дом и нивниот семеен живот.

Повикувајќи се на членот 13 (право на реална жалба), жалителите тврделе дека тие не располагале со никакво ефективно домашно правно средство во поглед на наводните повреди на нивното право да не бидат подложени на нечовечко или понижувачко постапување и нивното право на почитување на нивниот дом.

Одлука на Судот:

Член 3

Судот оценил дека целта на полициската операција била апсење, претрес и заплена на предмети; таквата цел го застапувала јавниот интерес за гонење на кривични дела. Судот забележал дека, иако четирите члена на семејството не претрпеле никакви физички повреди во текот на полициската операција, таа сепак вклучувала употреба на физичка сила. Влезната врата на куќата била насила отворена од страна на тим специјалци, а г-дин Гуцанов бил имобилизиран од маскирани вооружени полицајци, насила бил одведен долу и бил врзан со лисици. Г-дин Гуцанов бил претседател на Општинскиот совет во Варна и бил добро позната политичка фигура во градот. Немало докази кои укажувале на тоа дека тој имал претходна

историја на насилство и дека би можел да претставува опасност за полициските службеници. Вистина било дека тој поседувал огнено оружје и муниција; меѓутоа, Судот сметал дека присуството на оружје во домот на жалителот не можело само по себе да го оправда распоредувањето на единицата за специјални интервенции или видот на сила која била употребена. Судот истакнал дека можното присуство на членовите на семејството на местото на апсењето бил фактор што требало да биде земен предвид при планирањето и спроведувањето на овој вид операција. Покрај тоа, сопругата на г-дин Гуцанов не била осомничена, а нивните две ќерки биле психички ранливи поради нивната млада возраст (пет и седум години). Се чинело дека г-ѓа Гуцанова и нејзините ќерки биле многу сериозно погодени од настаните. Чувството на страв и вознемиреност кое го искусиле овие три жалители го навела Судот да заклучи дека тие биле подложени на понижувачко постапување. Полициската операција била планирана и спроведена без да се земат предвид голем број фактори, вклучувајќи ја и природата на кривичните дела за кои бил осомничен г-дин Гуцанов, фактот дека тој немал претходна историја на насилство и можното присуство на неговата сопруга и ќерки во куќата. Сите овие елементи јасно укажувале на тоа дека средствата што биле искористени да се уапси г-дин Гуцанов во неговиот дом биле прекумерни. Соодветно на тоа, и тој бил подложен на нечовечко постапување.

Член 5 ставови 3 и 5

Г-дин Гуцанов бил уапсен утрото на 31 март 2010 година во 6 часот и 30 минути и бил изведен пред судија три дена, пет часа и триесет минути подоцна. Прво, Судот забележал дека г-дин Гуцанов бил осомничен за проневера на јавни фондови и злоупотреба на службената должност, но дека тој не бил осомничен за вмешаност во насилни криминални активности. За време на првиот ден од неговиот притвор г-дин Гуцанов учествувал во неколку истражни мерки. Сепак, Владата не изнела никаков аргумент што би го оправдал фактот дека тој не бил изведен пред судија на денот по неговото апсење и обвинение. Оттука произлегло дека има повреда на членот 5 став 3.

Второ, Судот утврдил дека г-дин Гуцанов четири месеци бил лишен од неговата слобода, од кои два месеци поминал во домашен притвор. Уште од неговите првични барања за ослободување домашните судови оцениле дека немало никаков ризик дека тој ќе побегне. Тие сепак наредиле

продолжување на мерката притвор врз основа на тоа дека би можел да изврши понатамошни прекршоци, особено да прикрива или уништува докази. Апелациониот суд, во својата одлука од 25 мај 2010 година, оценил дека вториот ризик, исто така, престанал да постои со оглед на оставката на жалителот од неговата позиција на претседател на општинскиот совет. Г-дин Гуцанов сепак бил ставен во домашен притвор без апелациониот суд да наведе каква и да е конкретна причина за да ја оправда оваа мерка, која останала на сила два месеца. Соодветно на тоа, Судот заклучил дека властите не успеале во нивната обврска да го оправдаат продолжувањето на притворот на жалителот по 25 мај 2010 година. Тој утврдил натамошна повреда на членот 5 став 3.

Што се однесува до можните домашни правни средства, Судот сметал дека барањето за отштета што е предвидено со Законот за одговорност на државата не може да се смета како ефективно домашно правно средство. Според Судот немало друга одредба во домашното законодавство со која би можело да се добие надомест за претрпената штета во однос на прекумерната должина на притворот или на доцнењето на изведувањето пред судија. Затоа Судот сметал дека имало повреда на членот 5 став 5.

Член 6 став 2

Судот не сметал дека коментарите на премиерот за медиумите имале за цел да го повредат правото на презумпција на невиност на г-дин Гуцанов или дека тие ги имале тие последици. Исто така, тој не утврдил дека забелешките што ги дал регионалниот јавен обвинител на Варна на конференцијата за печатот го повредиле начелото на презумпција на невиност. Спротивно на тоа, коментарите дадени од страна на министерот за внатрешни работи на денот по апсењето на г-дин Гуцанов, и објавени во весник во време кога случајот бил предмет на силен јавен интерес, го преминале обичното пренесување информации. Според мислењето на Судот, коментарите на министерот оставиле впечаток во јавноста дека г-дин Гуцанов бил еден од „мозоците“ зад криминалната група што отуѓила големи суми на јавни пари. Судот заклучил дека коментарите го повредиле правото на презумпција на невиност на г-дин Гуцанов.

Што се однесува до причините наведени за одлуката за продолжување на притворот на г-дин Гуцанов, судијата изјавил дека судот „останува на ставот дека било сторено кривично дело и дека обвинетиот бил вмешан“. Според мислењето на Судот, оваа реченица соодветствувала на прогласување на

вина уште пред да биде донесена каква и да е одлука за основаноста, и го повредила правото на презумпција на невиност на г-дин Гуцанов.

Член 8 став 2

Претресот бил извршен без претходно овластување од страна на судија. Записникот изготвен по претресот бил доставен до судија од судот, кој формално го одобрил, но не навел никакви причини.

Според мислењето на Судот, ова не претставувало доволна основа за да се утврди дека судијата спровел ефикасно преиспитување на законитоста и на потребата од претресот. Понатаму, со оглед на тоа што кривичната истрага била отворена пет месеци претходно, надлежните за истрагата можеле да побараат судски налог пред извршувањето на претресот.

Судот сметал дека во отсуство на претходно одобрение од страна на судија и на ретроспективно преиспитување намерката за која станувало збор, постапката не била придружена со доволно заштитни мерки за да се спречи ризикот од злоупотреба на власта од страна на органите на кривичниот прогон. Жалителите биле ефективно лишени од потребната заштита од арбитраност и од таа причина имало повреда на членот 8 став 2.

Член 13 во врска со членовите 3 и 8

Судот забележал дека ниту кривична пријава, ниту барање за отштета против државата би можело да се каже дека претставуваат соодветно домашно правно средство. Тој истакнал дека нанесувањето на психолошко страдање не претставувало кривично дело во домашното право, а тоа однапред ја осудувало на неуспех евентуалната кривична пријава од страна на жалителите. Жалителите немале на располагање ниту едно домашно правно средствосо кое би го потврдиле нивното право да не бидат подложени на нечовечко или понижувачко постапување или нивното право на почитување на нивниот дом.

Затоа Судот утврди повреда на член 13 во врска со членовите 3 и 8.

Правичен надоместок (член 41)

Судот одлучи дека Бугарија треба да им плати на жалителите заедно 40.000 евра за нематеријална штета и 4.000 евра за трошоци и издатоци.

III. ПРЕСУДИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

III.1 Китановски против РМ, А. бр. 15191/12 (пресуда на ЕСЧП од 15 јануари 2015 година)

Повреда на членовите 2 и 3 на Европската конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи (ЕКЧП).

Предметот произлегува од апликацијата (бр.151191/12) поднесена од страна на двајца македонски државјани, г-дин Александар Китановски („прв жалител“) и г-дин Тихомир Китановски („втор жалител“) на 9 март 2012. Вториот жалител му е татко на првиот жалител. Тие во својата жалба навеле дека за време на инцидентот кој се случил на 10 јуни 2009 година, полициските службеници го довеле во опасност животот на првиот жалител, лошо го третирале, како и дека немало ефикасна истрага за настанот. Имено тие се жалеле согласно членот 2 од Конвенцијата дека животот на првиот жалител бил доведен во опасност, како и дека тој бил лошо третиран од страна на полициските службеници, кои го тепале со палки, го удирале и клоцале по лицето, главата, stomакот и грбот. Тие понатаму се жалеле според овој член дека немало ефективна истрага по нивните наводи од страна на јавниот обвинител бидејќи истиот не донел формално решение за отфрлање на кривичната пријава, а како што налага ЗКП.

Владина верзија на настаните

На 10 јуни 2009 околу 1:30 часот по полноќ, првиот жалител, возејќи автомобил кој му припаѓал на вториот жалител, се враќал кон дома од дискотека. Во центарот на Скопје, двајца униформирани сообраќајни полициски службеници, му наредиле да го сопре возилото за рутинска контрола. Наместо да застане, првиот жалител завртел со У-потег и забрзал. Започнала полициска потеря по возилото. Биле направени две блокади со цел да се запре возилото. Првата блокада жалителот ја заобиколил и продолжил да вози со голема брзина. При обидот да ја заобиколи втората блокада, жалителот се качил на тротоарот од левата страна на улицата, каде, З.Г., полициски службеник од единицата „Алфи“, кој стоел на спротивната страна од улицата до блокадата, испукал два истрели од автоматска пушка во правец на десното предно тркало на автомобилот. Возилото на првиот

жалител застанало 100 метри по уличната блокада. Според писмото од 21 ноември 2009, полициските службеници се приближиле до возилото и еден од нив вперил пиштол во негов правец. Бидејќи првиот жалител не излегол, му ја свиткал раката зад грб, го извлекол од возилото и го легнал на улицата.

Верзија на настаните на жалителите

Во својата жалба, жалителите навеле дека во 2:15 часот по полноќ на 10 јуни 2009 првиот жалител, возејќи го автомобилот на вториот жалител, поминал покрај сообраќајна полициска патрола и започнал да вози во рикверц со цел да стигне до ресторан за брза храна. Полициските службеници од мобилната единица „Алфи“ започнале да го бркаат во полициска кола низ улиците на Скопје. Била поставена улична блокада со необележано возило со цел да биде запрен. Откако ја заобиколил блокадата, полициските службеници започнале да пукаат на возилото со пиштол и автоматска пушка рафално „без никаква причина – само можеби затоа што избегнал рутинска патролна контрола и не застанал на блокадата од необележани возила поставена од единицата „Алфи“. Како резултат, возилото било оштетено. Првиот жалител го сопрел возилото откако полицијата испукала истрели. Бил извлечен од возилото од страна на неколку полициски службеници, кои започнале да го удираат низ целото тело. Тој бил удиран со палки, и удиран во лицето, главата, stomакот и грбот. Му биле ставени лисици и тепањето продолжило и по тоа.

Кривична пријава од првиот жалител

На 14 јули 2009 вториот жалител, во име на првиот жалител, поднел кривична пријава до јавниот обвинител против неидентификувани полициски службеници заради загрозување, мачење и нечовечко однесување. Помеѓу 31 март 2010 и 21 јуни 2011, првиот жалител се обратил до јавниот обвинител во четири наврати, барајќи поведување на кривична постапка како што е предвидено со закон. На 23 јануари 2013 А.М. донел одлука со која ја отфрлил кривичната пријава поднесена во име на првиот жалител, врз основа на тоа дека посочените кривични дела не се дела за кои се гони по службена должност.

Кривична пријава против првиот жалител

На 29 септември 2009 Министерството за внатрешни работи до јавниот обвинител поднело кривична пријава против првиот жалител за напад на полициски службеник во вршењето на неговите должности. На 1 април 2011 година, јавниот обвинител поднел обвинение против првиот жалител.

На 3 декември 2013 Основниот суд Скопје, во присуство на првиот жалител и А.М., како застапник на обвинителството, нашол дека првиот жалител е виновен за напад на полициски службеник при вршење на работи на јавна безбедност што се однесуваат на фаќање на сторител на кривично дело. Исто така, тој бил осуден на условна осуда од една година и шест месеци. На судењето, првиот жалител тврдел дека за време на потерата тој заобиколил две блокади со качување на тротоарот од левата страна на улицата, каде не стоел полициски службеник. Следствено, со избегнувањето на блокадата, тој ниту повредил ниту загрозил живот на полициски службеник. Судот ја отфрлил одбраната од причини што му оди во прилог на обвинетиот.

Првиот жалител ја обжалил пресудата. На јавната седница која се одржала на 19 март 2014, Апелациониот суд ја прифатил жалбата на првиот жалител и го вратил случајот на повторно разгледување. Кривичната постапка е сè уште во тек

Образложение на ЕСЧП

Во врска со инцидентот со пукањето на 10 јуни 2009

Судот повторува дека членот 2, кој го штити правото на живот и ги наведува околностите под кои лишувањето од живот може да биде оправдано, се рангира како една од најфундаменталните одредби во Конвенцијата. Ситуациите во кои лишувањето од живот може да бидат оправдани се исцрпни и мора тесно да се толкуваат. Употребата на сила која може да резултира со лишување од живот мора да биде „апсолутно неопходна“ за остварување на една од целите поместени во членот 2 став 2, под (а), (б) и (в).

Судот веќе утврди дека, со оглед на контекстот во кој животот на првиот жалител бил во ризик, како и природата на оспореното однесување на државните агенти во прашање, фактите бараат испитување според член 2 од Конвенцијата. Според тоа, мора да се определи дали употребата од

потенцијално смртоносна сила против првиот жалител била оправдана во околностите на случајот, во смисла на членот 2 став 2 (а) и (б) од Конвенцијата.

Што се однесува до релевантните околности на инцидентот, Судот забележува дека досега немало судско одредување на фактите на односниот случај на национално ниво. Кривичната пријава поднесена во врска со инцидентот против полициските службеници не резултирала со никакви наоди ниту на факти а ниту на право од страна на домашните судови додека кривичниот случај против првиот жалител е сè уште во тек.

Судот забележува дека првиот жалител возел автомобил во центарот на Скопје кога се приближил до сообраќајна полициска патрола. Страните презентираа спротивставени верзии на настаните во поглед на тоа дали му било сигнализирано со батерија за да застане со возилото за рутинска инспекција. Сепак, првиот жалител прифати дека тој можеби избегнал рутинска контрола од страна на сообраќајна полициска патрола. Наместо да застане, тој забрзал и продолжил да вози. Пропуштањето на првиот жалител да го застане возилото предизвикало спонтана потеря, која вклучила неколку полициски возила и најмалку петнаесет полициски службеници. Тој не го запрел возилото и продолжил да вози со прекумерна брзина низ улиците на Скопје. При такви околности, полицијата употребила алтернативни мерки за да го присили првиот жалител да го запре возилото, имено тие поставиле две блокади, секоја од нив од по едно полициско возило. Двете блокади, како што било утврдено, се покажале несоодветни да го запрат првиот жалител, кој ги заобиколил во двата наврати. Судот не го занемарува фактот дека полицијата немала доволно време да ги оценува сите параметри на ситуацијата, што довело до развој на настаните на кои тие биле повикани да реагираат без претходни подготовки.

Обжалениот инцидент на пукање се случил на втората блокада, кон која возилото на првиот жалител се приближувало со прекумерна брзина. Првиот жалител се обидел да ја одмине со искачување на тротоарот.

Во текот на кривичната постапка против него, тој тврдел, поексплицитно, дека се качил на тротоарот „каде што не стоел ниту еден полициски службеник“. Пропустот на судечкиот суд да го утврди овој факт со доволна јасност било причина за Апелациониот суд во Скопје да го врати предметот на повторно разгледување. Повисокиот суд сметал дека овој факт е

релевантен со цел да се утврди дали првиот жалител имал било каква намера да го стори односното кривично дело.

Во поглед на тоа дали употребата на потенцијално смртоносна сила била неизбежна „со цел законско апсење“ на првиот жалител во смисла на точката (б) од ставот 2 од членот 2, Судот повторува дека легитимната цел при вршење на законско апсење може да оправда ставање на човечки живот во ризик само при околности на апсолутна нужност. Смета дека во принцип не може да има таква нужност онаму каде е познато дека лицето кое треба да биде уапсено не е закана по животот или телото и не е осомничен да вршење на насилно дело, дури и доколку пропуштањето да се употреби смртоносна сила може да доведе до резултат да се изгуби можноста да се уапси бегалецот.

Изнесените докази пред Судот сугерираат дека првиот жалител го возел возилото со прекумерна брзина. Сепак, и покрај сè уште спорните инциденти кога тој поминал покрај блокадите, не беше поднесен доказ дека за време на потерата тој ги довел во ризик животите на полицајците или на други лица. Дополнително, на службениците од потерата не им била комуницирана никаква информација која би го поврзала првиот жалител или возилото со било каква кривична активност, иако имало доволно време за таквата информација да се проследи. Контролниот центар, преку кој операцијата била организирана, не издал предупредување дека првиот жалител може да е вооружен или опасен. При такви околности, фактот дека настаните се одвивале ноќе, иако релевантен, не може да се земе како доволен, во отсуство на било какви објективни докази, да го оправда уверувањето на полицијата дека првиот жалител бил опасен криминалец. Конечно, полицијата можела да утврди, врз основа на регистрациските таблички на возилото, кои не биле пријавени за украдени, кој е идентитетот на сопственикот на возилото и неговата адреса, како и оние на првиот жалител. Наведеното, заедно со отсуството на закана по живот и тело откако ја поминал втората блокада, е доволно да го наведе Судот да заклучи дека употребата на потенцијално смртоносна сила против првиот жалител, чие однесување е секако неодговорно и подложно на критика, не била апсолутно нужна за негово апсење.

Конечно, Судот забележува дека пукањето и на М.Д. и на З.Г. не било проследено со предупредувачки истрели, како што побарува и меѓународното и домашното право како и праксата на Судот. Ниту пак беше

презентиран аргумент дека предупредувачките истрели биле, при тие околности, невозможни или несоодветни на друг начин.

Наспроти оваа позадина, Судот заклучува дека во односниот случај, употребата на потенцијално смртоносна сила не била апсолутно потребна во смисла на членот 2 став 2 од Конвенцијата. Според тоа, првиот жалител бил жртва на повреда на овој член во неговиот суштински аспект.

Во врска со наводното малтретирање на првиот жалител за време на неговото апсење

Судот повторува дека членот 3 ги заштитува едно од најфундаменталните вредности на демократското општество. Тој ги забранува со апсолутни термини мачењето или нечовечното или понижувачко постапување или казнување. Тој понатаму потсетува дека нечовечното постапување мора да има минимум ниво на тежина за да потпадне под опсегот на членот 3.

Во врска со конкретниот случај, Судот наоѓа дека неспорно првиот жалител претрпел одредени телесни повреди, кои биле забележани во лекарската потврда. Владата не оспори дека тие повреди го достигнале минималното ниво кое се побарува според членот 3 од Конвенцијата, како и дека му биле нанесени на жалителот за време на неговото апсење на 10 јуни 2009 (откако го запрел возилото). Според тоа, Судот мора да одреди дали третманот на кој бил подложен првиот жалител е компатибилен со овој член, односно дали прибегнувањето кон физичка сила било строго неопходно и пропорционално.

Судот забележува дека страните не спорат дека откако возилото било блокирано жалителот бил изнесен од него од страна на припадници на „Алфите“. Според Владата, тоа било така затоа што тој одбил да излезе од возилото како што му било наредено од засегнатите полициски службеници. Судот, сепак, забележува дека не му беа презентирани други докази во поддршка на верзијата на настаните на Владата. Во оваа насока забележува дека ниту еден од дваесетте полициски службеници кои, како што вели Владата биле сведоци на апсењето на жалителот, продуцирале било каков доказ во оваа насока. Писмените изјави на полициските службеници поднесени во досието на случајот исто така не содржеле било каква информација во поглед на тоа дали жалителот се противел на неговото апсење. При такви околности, и во поглед на фактот дека фактите на спорот

не биле предмет на било какво одлучување од страна на национален суд, Судот не смета дека Владата демонстрираше со убедливи аргументи дека употребата на сила, која резултираше со повредите на жалителот, била нужно неопходна и пропорционална. Според тоа, заклучува дека употребената сила била прекумерна и неоправдана во околностите.

Оттука, имало повреда на членот 3 на Конвенцијата во врска со третманот на кој бил подложен жалителот за време на неговото апсење и кое Судот смета дека било деградирачко во смисла на оваа одредба.

Наводното отсуство на ефикасна истрага

Онаму каде лицето ќе покрене основано тврдење дека претрпел третман спротивен на членовите 2 и 3 во рацете на полицијата или други слични државни агенти, овие одредби, читани заедно со општата должност на државата според членот 1 да „ги обезбеди на секој во нејзина надлежност правата и слободите определени во ... Конвенцијата“ бара по импликација дека треба да има ефективна официјална истрага од страна на јавното обвинителство.

Во конкретниот случај Судот забележува дека на 14 јули 2009 првиот жалител поднел кривична пријава до јавниот обвинител против неидентификувани полициски службеници. Јавниот обвинител имал должност да истражи дали било сторено кривично дело. Сепак, тој не презел никакви истражни дејствија, освен што побарал дополнителни информации од Министерството за внатрешни работи. Тој не направил обид да го испита првиот жалител, засегнатите полициски службеници или било кое друго лице кое би можело да обезбеди релевантни информации и да ги објасни фактите на случајот.

На 23 јануари 2013 истиот јавен обвинител (А.М.) го донел истиот заклучок и ја одбил пријавата на првиот жалител, овој пат со формална одлука, со поука дека може да го преземе гонењето како субсидијарен тужител.

Судот забележува дека А.М. ја застапувал канцеларијата на обвинителството во кривичната постапка против првиот жалител. По оценка на Судот, фактот дека истиот обвинител којшто поднел кривично обвинение против првиот жалител ја разгледувал неговата пријава фрла сомнеж на неговата непристрасност.

Со оглед на презентираните факти во предметот, Судот заклучува дека немало ефективна истрага за тврдењето на првиот жалител дека полицијата употребила животно загрозувачка сила и го малтретирала.

Оттука, Судот наоѓа дека има повреда на членовите 2 и 3 од Конвенцијата во нивниот процедурален дел.

Првиот жалител барал 4.000 евра на име материјална штета и 50.000 евра на име на нематеријална штета за менталното страдање, болката и фрустрациите кои ги претрпел како резултат на наводните повреди. Владата ги оспорила барањата на жалителот како неосновани, Тие понатаму навеле дека нема причинско - последователна врска помеѓу бараната штета и наводните повреди.

Жалителот исто така побарувал 2.000 евра за трошоците кои ги поднел во врска со правното застапување пред домашните власти (пресметано според тарифникот на Адвокатската комора) и 5.900 евра за оние пред Судот. Последната сума се однесува за правни трошоци за 200 часа на правна работа. Тој побарал било каков надомест по овој основ да се исплати на неговиот адвокат. Владата ги оспори горните побарувања како неосновани и прекумерни.

Судот на првиот жалител му досудил сума од 9000 евра како нематеријална отштета и 950 евра на име трошоци.

III.2 *Митови против РМ*, А. бр. 53565/13 (пресуда на ЕСЧП од 16 април 2015 год.)

Поведа на членовите 8 и 13 на Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи (ЕКЧП)

Предметот произлегува од апликацијата (бр.53565/13) поднесена од страна на тројца жалители, г-дин Марјан Митов („прв жалител“), í-ѓа Цвета Митова („втор жалител“) и г-дин Денчо Митов („трет жалител“) на 20 август 2013. Вториот и третиот жалител му се родители на првиот жалител. Сите тројца имаат македонско и бугарско државјанство.

Жалителите во својата жалба се жалеле согласно членот 6 и 8 од Конвенцијата, односно навеле дека домашните органи не успеале да ги

извршат решенијата на Центарот за социјална работа поврзани со нивните права да одржуваат контакти со малолетната ќерка на првиот жалител, М.М.

Имено, првиот жалител бил во брак со г-ѓа Ј.С.М, во кој брак во 2010 година била родена нивната ќерка М.М. По разводот на бракот во мај 2012 година, Центарот за социјална работа донесол повеќе решенија со кои ги уредил видувањата на првиот жалител со својата малолетна ќерка. По барање на вториот и третиот жалител Центарот донел решенија со кои ги уредил и видувањата на вториот и третиот жалител со нивната внука М.М. Меѓутоа г-ѓа Ј.С.М (мајка на малолетната М.М.) не ги почитувала тие решенија, и не го носела детето во утврдените термини за видување. Поради тоа таквите решенија не биле извршени, па жалителите биле лишени од правото на непречени контакти со малолетната М.М. И покрај обраќањата до домашните институции истите се огласувале за ненадлежни во поглед на извршувањето на решенијата на Центарот за социјални работи. Против г-ѓа Ј.С.М била поведена кривична постапка за одземање на малолетно лице, во која била огласена за виновна и и била изречена условна затворска казна.

Образложение на ЕСЧП

Во врска со наводната повреда на членот 8 од Конвенцијата

Имајќи ги предвид околностите на случајот како и жалбените наводи доставени од страна на жалителите, Судот забележал дека Центарот донел седум решенија со кои ги уредил правата на жалителите за контакти со М.М. Тој исто забележал големи одложувања на Центарот при одлучување по барањата на жалителите да остваруваат контакти со М.М. (било потребно од два до пет месеци за Центарот да одлучи по барањата на жалителите). За ваквите одлагања не биле дадени никакви образложенија. Таквиот период бил премногу долг, особено во поглед на првиот жалител чиј престој во тужената Држава бил ограничен. Имајќи го во предвид фактот дека жалбата не го одлагала извршувањето на таквите решенија, тие станале обврзувачки и извршни во моментот кога биле доставени до странките.

Врз основа на фактите, Судот забележал дека властите не презеле никакви мерки во создавањето на потребните услови за извршување на овие решенија, иако биле свесни за несоработливото однесување на мајката и на фактот дека тие биле надлежни да постапуваат и по сопствена иницијатива. Поради таквите околности, решенијата на Центарот за видување останале

неизвршени долг период, во кој жалителите не биле во можност да ја видат М.М. Судот исто така смета дека властите не направиле сè што било во нивна моќ и кое било разумно да се очекува од нив во поглед на осигурување на правата на жалителите по ова прашање. Иако Центарот ги испитувал ефектите кои одделеноста од својот татко би ги предизвикале врз М.М., не биле земени во предвид легитимните интереси на жалителите во развивање и задржување на врска со М.М.

Имајќи го во предвид горенаведеното, како и осетливоста на материјата, Судот заклучува дека домашните органи не успеале да направат соодветни и ефективни напори за извршување на правата на жалителите во поглед на нивниот семеен живот, кој е гарантиран со членот 8 од Конвенцијата.

Во врска со наводната повреда на членот 13 од Конвенцијата

Во поглед на ефикасните правни лекови, Судот, во конкретниот случај забележал дека жалителите ги искористиле следниве правни лекови: првиот жалител побарал од Центарот за социјална работа и од Министерството за правда да ги изврши одлуките на Центарот; тој неуспешно барал, согласно член 87 од Законот за семејство привремено старателство врз детето; повел кривична постапка против г-ѓа Ј.С.М., за грабнување на малолетник. Жалителите исто така барале и помош од други домашни органи.

Судот забележал дека барањето на првиот жалител за извршување на одлуките на Центарот било бесцелно. Ова поради тоа што и Центарот и Министерството за правда се прогласиле за ненадлежни за постапување. Според тоа, системот на административното извршување на одлуките на органите на управата наведено во Законот за управна постапка не можел да биде ставен во сила. Во насока на ова Судот подвлекол дека Владата не доставила до Судот никакви посебни одредби од закони или домашна пракса во поглед на тоа кој орган е надлежен за извршувањето на одлуките на Центарот во врска со утврдените видувања. Овие прашања остануваат отворени во предметот на жалителите и покрај механизмот за решавање на конфликтот на надлежности меѓу управните органи предвиден во домашното законодавство. Во врска со извршувањето од страна на извршителите, Судот не е убеден, ниту Владата доставила некакви коментари за спротивното, во тоа дека механизмот на извршување предвиден со Законот за извршување се применил во одлуките на Центарот. Ова бидејќи системот се однесува на извршување на судските пресуди или

одлуките на управните органи поврзани со материјална обврска, што не е случај со одлуките на Центарот за видувања.

Во вакви околности Судот не може а да не забележи дека не постоел ефикасен правен лек во домашното законодавство за жалбите на жалителите во врска со неизвршувањето на одлуките на Центарот за видување со М.М.

Понатаму, Судот забележал дека кривичните постапки поведени во октомври 2013 против г-ѓа Ј.С.М наводно сè уште не се завршени пред домашните судови. Не биле иницирани никакви постапки во поглед на нејзиното одбивање да ги почитува одлуките за видување на бабата и дедото. Наведеното, а и домашната пракса која ја достави Владата не може да го убеди Судот дека компензацијата преку кривична постапка претставува ефикасен правен лек во врска со правата на жалителите согласно член 8 од Конвенцијата.

Имајќи ја во предвид оваа позадина, Судот смета дека жалителите немале ефикасен правен лек во врска со нивните жалби по член 8 од Конвенцијата. Поради тоа, има повреда на член 13 земен во врска со член 8 од Конвенцијата.

Првиот жалител барал 100.000 евра на име на материјална штета за неисплатената плата од која тој бил лишен за време на престојот во тужената држава. Тој исто така барал 50.000 евра на име на нематеријална штета за менталното страдање кое го претрпел како резултат на наводните повреди. Вториот и третиот жалител побарале по 10.000 евра за нематеријална штета. Владата ги оспорила барањата на жалителот како неосновани, Тие понатаму навеле дека нема причинско - последователна врска помеѓу бараната штета и наводните повреди. Жалителите исто така побарале 11.000 евра за трошоците направени пред домашните власти и пред Судот. Владата ги оспорила горните побарувања како неосновани, наведувајќи дека тие не доставиле никакви докази дека бараните трошоци биле „навистина и неопходно“ направени.

Судот, одлучувајќи на еднаква основа, на првиот жалител му доделил 13.000 евра, а на вториот и третиот жалител заеднички 7.000 евра, плус било која такса која би можела да биде наплатена. Исто така им досудил и сума од 850 евра, заеднички за тројцата жалители, за постапката пред Судот, плус било која такса која би можела да биде наплатена.

III.3 Митриновски против РМ, А. бр. 6899/12 (пресуда на ЕСЧП од 30 април 2015 год.)

Повреда на членот 6 став 1 од Европската конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи (ЕКЧП) во поглед на тоа дека жалителот не бил испитан од страна на непристрасен трибунал.

Предметот произлегува од апликацијата (бр. 6899/12) поднесена од страна македонски државјанин, г-дин Јордан Митриновски („жалителот“) на 27 јануари 2012 година. Во својата жалба навел дека согласно членот 6 од Конвенцијата дека Судскиот совет не бил „независен и непристрасен трибунал“ со оглед на тоа што претседателот на Судскиот совет, кој бил член на Комисијата во неговиот случај, како и претседателот на Врховниот суд, по чие барање и се повела оспорената постапка, последователно имале улога и во одлуката на Судскиот совет со која тој бил разрешен. Во таа насока, тој исто така навел дека претседателот на Врховниот суд, а заради неговото претходно вмешување во одобрувањето на правното мислење на кривичниот оддел на Врховниот суд, имал веќе формирано мислење за основаноста на прашањето, имено неговото разрешување.

Имено, согласно со фактите на предметот, на 10 декември 2010 година, кривичниот оддел на Врховниот суд, составен од шест судии на тој суд, вклучувајќи го и судијата Ј.В. одржал седница на која заклучил дека двајца судии (од кои еден е жалителот) постапиле нестручно. Во поднесок од истиот датум, судијата Ј.В., како член на Судскиот совет по службена должност, побарал Судскиот совет да утврди нестручно постапување во случајот на жалителот и судијата И.Л.

На 23 декември 2010, на пленарна седница на Судскиот совет, вклучувајќи го и судијата Ј.В., се расправало по барањето на судијата Ј.В. за утврдување на нестручно постапување на жалителот и било прифатено истото како навремено, целосно и допуштено. Тие исто така формирале Комисија за утврдување на нестручно постапување кај жалителот („Комисијата“), составена од пет нејзини членови, вклучувајќи го и претседателот на Судскиот совет. Составот на Комисијата не го вклучувал судијата Ј.В. На 29 декември 2010 Комисијата ги доставила барањето на судијата Ј.В. и приложените докази до жалителот. На 18 јануари 2011 жалителот поднел писмен одговор и доставил докази во прилог.

На 23 февруари 2010, пленарниот состав на Судскиот совет, вклучувајќи го и судијата J.B., повел постапка за утврдување нестручно постапување против жалителот и времено го отстранила од вршење на судиската функција.

На 19 април 2011, Комисијата одржала седница. Според записникот од седницата, на истата присуствувал жалителот и неговиот правен застапник, како и судијата J.B. како подносител.

На 18 мај 2011 пленарната седница на Судскиот совет, која го вклучувала и судијата J.B., го разрешила жалителот од судиската функција заради нестручно постапување. Жалителот се жалел на оваа одлука пред второстепениот орган. Тој исто така побарал и изземање на судијата J.B., како и на сите судии на Врховниот суд. Во прилог изјавил дека има судир на интереси, во тоа што судијата J.B. побарал негово разрешување, а подоцна и гласал за истото како член на Судскиот совет по службена должност. Позицијата што тој ја имал била од таков вид што можел да има влијание врз останатите судии на тој суд.

На 13 септември 2011 жалбениот совет ја одбил жалбата и ја потврдил одлуката на Судскиот совет, со која жалителот бил разрешен од вршење на судиската функција. Исто така било одбиено неговото барање за изземање на судиите. Овој совет нашол дека надлежноста за одлучување по барањето на жалителот за изземање на претседателот на Врховниот суд ја има пленарната седница на Врховниот суд, а не жалбениот совет. Повикувајќи се на Законот за парнична постапка, овој совет понатаму го отфрлил како недопуштено барањето на жалителот за изземање на сите судии на тој суд.

Образложение на ЕСЧП

Судот потсетува дека концептите на независност и објективна непристрасност се блиску поврзани, и, зависно од околностите, можат да бараат заедничко испитување. Сепак, со оглед на фактите во постојниот случај, Судот смета дека е соодветно да се испитаат наводите под овој наслов низ призмата на наводната пристрасност на Судскиот совет по однос на улогата на судијата J.B. во оспорената постапка. Судот потсетува дека по правило, непристрасноста подразбира отсуство на предрасуда или пристрасност. Според востановената пракса на Судот, постоењето на непристрасноста за потребите на членот 6 став 1 мора да биде определена според (i) субјективен тест, по кој се води сметка за личните убедувања и

однесувањето на определен судија – односно, дали судијата имал лична предрасуда или пристрасност во одреден случај и (ii) објективен тест, односно осигурување дали самиот трибунал, и, помеѓу останатите аспекти, неговиот состав, нуди доволни гаранции да се исклучи било каков легитимен сомнеж во поглед на неговата непристрасност.

Во конкретниот случај, Судот забележува дека според Амандманот XXVIII од Уставот, Судскиот совет е составен од петнаесет члена, од кои претседателот на Врховниот суд и Министерот за правда се членови по службена должност; осум членови се избираат од страна на судиите и пет членови се избираат од страна на Собранието. Постапката пред Судскиот совет за утврдување на нестручно постапување е регулирана во подробност во Законот, според кој утврдувањето на нестручно постапување на судија од страна на Судскиот совет може да доведе само до отстранување на тој судија од вршењето на судиската функција.

Членот 78 (1) од Законот пропишува дека секој член на Судскиот совет може да побара од Судскиот совет да утврди дека има нестручно постапување од страна на судијата. Такво барање може да биде поднесено од страна на претседателот на повисок суд. Во конкретниот случај, судијата J.B., кој бил претседател на Врховниот суд во тој период и член на Судскиот совет по службена должност, ја повел оспорената постапка во врска со жалителот, кој во периодот бил претседател на Апелациониот суд Скопје. Барањето било поднесено откако кривичниот оддел на Врховниот суд, кој бил надлежен да расправа по процесни и материјални прашања поврзани со кривични предмети едногласно утврдил дека „имало нестручно постапување од страна на двајца судии“. Судијата J.B. учествувал во кривичниот оддел и гласал во полза на овие наоди.

При такви околности, Судот смета дека жалителот имал легитимна основа да стравува дека судијата J.B. веќе имал лично убедување дека тој треба да биде разрешен заради нестручно постапување, пред тоа прашање да се покрене пред Судскиот совет

Судот понатаму забележува дека пленарниот состав на Судскиот совет, кој го вклучувал и судијата J.B., одлучил дека барањето е допуштено. Тој оформил и ad hoc комисија, како внатрешно тело на Судскиот совет, која ја спровела оспорената постапка. Комисијата била составена од пет членови на Судскиот совет. Судијата J.B. не бил член на таа Комисија. На 19 април 2011 Комисијата одржала седница, на која ги разгледала релевантните докази и ги слушнала

аргументите и завршните забелешки од жалителот и од судијата J.V. На судијата, исто така, му била дадена и можност да го испита жалителот. И жалителот и судијата J.V. го потпишале записникот од седницата. Имајќи ги во предвид процесните правила опишани погоре, Судот смета дека во односниот случај против жалителот, судијата J.V. имал права како странка во оспорената постапка. Неговото барање ја повело постапката, кон кое тој приложил докази и аргументи во полза на наводите за нестручно постапување од страна на жалителот. Соодветно, тој делувал како „обвинител“ во однос на жалителот, „обвинетиот“ во оспорената постапка.

Повикувајќи се на извештајот на Комисијата, одлуката на Врховниот суд донесена во кривичниот предмет Ксж.бр.537/2010 и заклучокот на кривичниот оддел на Врховниот суд, пленарниот состав на Судскиот совет го разрешил жалителот заради нестручно постапување. Судијата J.V., како член на Судскиот совет по службена должност, учествувал во таа одлука. И на жалителот и на судијата J.V. им бил доставен примерок од таа одлука.

При такви околности, Судот смета дека системот во кој судијата J.V., како член на Судскиот совет кој ја повел оспорената постапка и потоа зел учество во одлуката да се разреши жалителот, фрла објективно сомнение на својата непристрасност при одлучувањето за основаноста на случајот на жалителот.

Со оглед на наведеното, Судот утврди дека улогата на судијата J.V. во постапката не ги поминала ниту субјективниот, ниту објективниот тест. Дополнително, фактот што судијата J.V. бил само еден од петнаесетте членови на Судскиот совет не може, при овие околности, да доведе до поинаков резултат. Според тоа, има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата заради недостигот на потребната непристрасност на Судскиот совет кој расправал во случајот на жалителот.

Жалителот барал 34.924 евра во поглед на материјалната штета. Оваа сума се однесувала на разликата во приходот на кој тој би имал право како судија. Тој исто така побарувал 50.000 евра како нематеријална штета за повреда на честа и угледот, како и за психичката вознемиреност и нарушувањето на неговото здравје. Владата ги оспорила овие барања и аргументирала дека истите се неосновани. Таа понатаму навела дека нема причинско - последична врска помеѓу материјалната штета која се тврдела, и наводните повреди. Жалителот исто така барал 980 евра за правните трошоци за неговото застапување пред домашните власти. Во прилог поднел уплатница. Што се однесува на трошоците пред Судот, тој барал 250 евра за поштенски

и за трошоците за копирање и превод. Тој обезбедил копии од уплатници и сметки.

Судот му доделил 4.000 евра по однос на нематеријална штета и 1.230 евра за трошоци, плус било која такса која би можела да биде наплатена.

БИЛТЕН ЗА СУДСКАТА ПРАКТИКА НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

Издавач:
МАКАВЕЈ

За издавачот:
Јагода Цветкоска, директор

Превод од англиски јазик:
Наташа Андреевска-Томовска

Корица и техничко уредување:
Кристи Георгиевски

Печати:
Академски печат - Скопје

Тираж:
800 примероци

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје